شىنجاڭ مەدەنىيىتى

XINJIANGCIVILIZATION

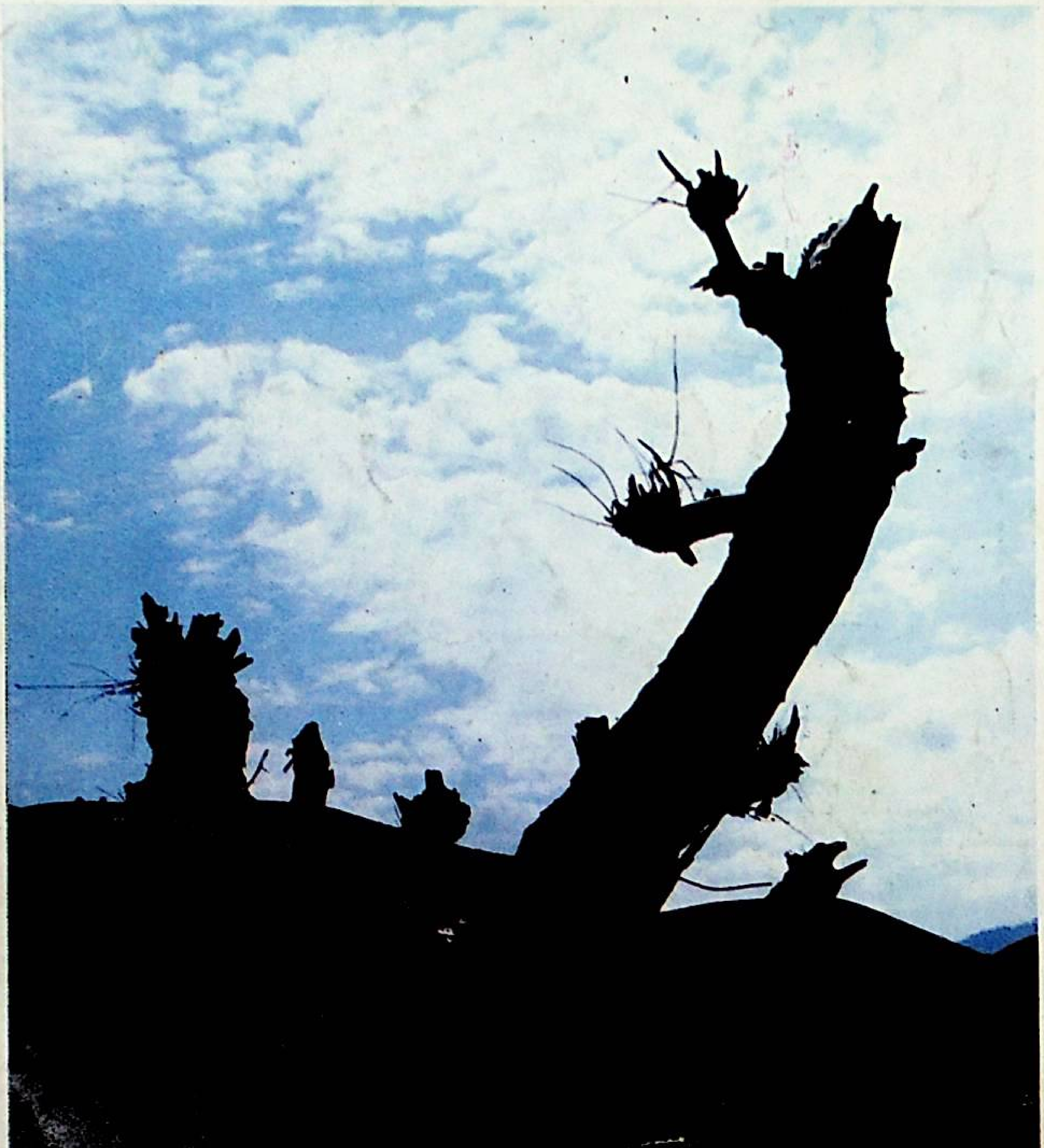

1996 · 3

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

راۋاب سادالىرى

غەيرەت ئەيسا فوتوسى

شىنجاڭ مەدەنىيىتى　　قوش ئايلىق ئۇنىۋېرسال ئەدەبىي ژۇرنال
45 - يىل نەشرى　　1996 - يىل 3 - سان (ئومۇمىي 220 - سان)

بۇ ساندا

مەخسۇس ماقالە

شىنجاڭنىڭ مەدەنىيەت - سەنئەت ئىشلىرىنىڭ كەلگۈسى تەرەققىيات نىشانى ۋە ئۇنى ئورۇنداشتىكى ۋەزىپىلەر .... مۇھەممەت زۇنۇن 2

مەدەنىيەت - سەنئەت كۆزنىكى

شىنجاڭنىڭ 1995 - يىللىق مەدەنىيەت - سەنئەت خىزمىتىدىن ئۇچۇرلار .... ئومىن يولاك 14

ئەدەبىيات گۈللىرى

تەمرات دېڭىزىدىن تامچىلار .... ئەخمەت ئىمىن 17
مەمتۇرسۇن سۇلايمان، ئابلىكىم مۇھەممەت، ئەخمەتجان خۇما، ئابدۇغېنىجان سەيدىن
ئەگرىنىڭ كۆڭلى . . . . (تارىخىي ھېكايە) .... ئابدۇللا ساۋۇت 31
شائىر ئەمەس مەن . . . . (چاتما شېئىر) .... مۇھەممەد رەھىم 42

ئۇيغۇر موقاملىرى تەتقىقاتى

خەلقىمىزنىڭ مۇزىكىلىق ئەخلاق دەرسلىكى .... مۇكەررەم مۇسا 44

سەنئەتكارلىرىمىز

ئابدۇشۈكۈر كېرىمنىڭ ماي بوياق رەسىملىرى بېيجىڭدا كۆرگەزمە قىلىندى .... رىسالەت مۇھەممەت 50

ئاممىۋى مەدەنىيەت

ئاممىۋى مەدەنىيەت ئۇچۇرلىرى .... ئا. ئابدۇكېرىم، غ. ئابدۇللا، ئو. ھامۇت، ئۆ. ئۆمەر 51

ئەينەك

بىزدىكى ئىللەتلەر .... نىزامىددىن ھۈسەيىن 53
بىزدىكى ئەبگارلىق .... تەكلىماكانى 68
دۆڭكۆۋرۈكتىكى پاراڭلار .... ھاجى قۇتلۇق قادىرى 73

سادا

ھەر جاھاندىن تۇغۇلغان گۈللەر .... شىبلى تۆلەن 80

مۇقاۋىدا: گۈلتىنجا، ئادىل ئىسمائىل فوتوسى. مۇقاۋا لايىھىلىگۈچى: رىسالەت مۇھەممەت

باش مۇھەررىر: مۇھەممەت زۇنۇن. مۇئاۋىن باش مۇھەررىر: قۇربان مامۇت
بۇ ساننىڭ مەسئۇل مۇھەررىرى ۋە بېجىرگۈچىسى: قۇربان مامۇت

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

شىنجاڭنىڭ مەدەنىيەت - سەنئەت ئىشلىرىنىڭ كەلگۈسى تەرەققىيات نىشانى ۋە نۆۋەتتىكى ۋەزىپىلەر

مۇھەممەت زۇنۇن

(شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتىنىڭ نازىرى، پروفېسسور)

رەئىس ئابلەت ئابدۇرېشىت «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ خەلق ئىگىلىكى تەرەققىياتى ۋە ئىجتىمائىي تەرەققىيات توغرىسىدىكى 9 - بەش يىللىق پىلانى ۋە 2010 - يىلىغىچە بولغان كەلگۈسى نىشانى پروگراممىسى توغرىسىدا دوكلات» ىدا: «مەدەنىيەت خىزمىتىدە ‹خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش، سوتسىيالىزم ئۈچۈن خىزمەت قىلىش› يۆنىلىشىدە ۋە ‹بارچە گۈللەر تەكشى ئېچىلىش، ھەممە ئېقىملار بەس - بەستە سايراش› فاڭجېنىدا چىڭ تۇرۇپ، باش مېلودىيىنى ياڭرىتىپ، كۆپ خىللاشتۇرۇشنى تەشەببۇس قىلىپ، ‹بەش بىر قۇرۇلۇشى› نى ياخشى تۇتۇپ، ئەدەبىيات - سەنئەت خىزمەتچىلىرىمىزنى ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ۋە مەدەنىيەتكە ئىنتىلىش روھىنى ئەكس ئەتتۈرىدىغان نادىر ئەسەرلەرنى ئىجاد قىلىشقا رىغبەتلەندۈرىمىز. 10 مىڭ چاقىرىملىق چېگرا رايون مەدەنىيەت كارىدورى قۇرۇلۇشىنى يولغا قويۇپ، جايلاردىكى كۇتۇپخانا، مەدەنىيەت يۇرتى، ئاممىۋى سەنئەت يۇرتى قاتارلىق مەدەنىيەت سورۇنلىرىنى تىرىشىپ ئوبدان باشقۇرۇپ، ئاممىنىڭ مەدەنىيەت تۇرمۇشىنى بېيىتىمىز» دەپ

مەخسۇس ماقالە

ئوتتۇرىغا قويۇپ، شىنجاڭنىڭ مەدەنىيەت - سەنئەت ئىشلىرىنىڭ كەلگۈسى تەرەققىيات نىشانى ۋە نۆۋەتتىكى مۇھىم ۋەزىپىلىرىنى ئېنىق كۆرسىتىپ بەردى.

ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشنىڭ چوڭقۇرلىشىشى، سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكىنى بەرپا قىلىشتىن ئىبارەت ئىقتىسادىي تۈزۈلمىدە ئېلىپ بېرىلغان ئۇلۇغ ئىسلاھات ئەسىر ئالمىشىش ھارپىسىدا تۇرغان ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئىقتىسادىي ساھەسىنى زىلزىلىگە كەلتۈرۈپلا قالماستىن، مەدەنىيەت - سەنئەت ساھەسىنىمۇ زىلزىلىگە كەلتۈرۈپ، ئۇنىڭ گۈللىنىشى ئۈچۈن ھەم پۇرسەت يارىتىپ بەردى، ھەم ئۇنىڭ تەرەققىياتىنى يېڭى رىقابەتكە يۈزلەندۈرۈپ، قانداق قىلغاندا ئۆزىنىڭ ئۇزاق تارىخىي زامانلاردىن بۇيان شەكىللەندۈرگەن، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ پاراسەت ھەم ماھارەتلىرىنى نامايان قىلىپ كەلگەن بەدىئىي ئۇسلۇبىنى ھەم سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ ئېھتىياجىغا، ھەم ئەدەبىيات - سەنئەت تەرەققىياتىنىڭ قانۇنىيىتىگە ئۇيغۇنلاشتۇرغىلى بولىدۇ، دېگەن مۇھاكىمىنى چۆرىدىگەن ھالدا بىر قاتار نەزەرىيىۋى، ئەمەلىي مەسىلىلەرنى ئالدىمىزغا قويدى. بۇنىڭ ئۈچۈن بىز تۆۋەندىكى بىر قانچە تۈرلۈك خىزمەتلەرنى ياخشى ئىشلەپ، ئەمەلىي ئۈنۈم ھاسىل قىلىشىمىز كېرەك:

1. شىنجاڭنىڭ ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىنى گۈللەندۈرۈش ئۈچۈن يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى ۋە ئەدەبىيات - سەنئەت ئىدىيىسىنى يېتەكچى قىلىش لازىم.

پارتىيە 14 - قۇرۇلتىيىدا: جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى ماركسىزم - لېنىنىزم، ماۋزېدۇڭ ئىدىيىسىنىڭ داۋامى ۋە راۋاجى. ماركسىزم - لېنىنىزم، ماۋزېدۇڭ ئىدىيىسىنى ئۆگىنىشنىڭ مەركىزىي مەزمۇنى دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسىنى ئۆگىنىش، دەپ ئېنىق كۆرسىتىلدى ۋە جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى ئارقىلىق پۈتۈن پارتىيىنى قوراللاندۇرۇشتىن ئىبارەت ستراتېگىيىلىك ۋەزىپە جىددىي ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى پۈتۈن پارتىيە، پۈتۈن مەملىكەتتىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ مەنىۋى تۈۋرۈكى، بىزنىڭ قىيىنچىلىقنى يېڭىپ، خىزمەتنى ياخشى ئىشلەپ، ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشىكنى ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇش ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشىمىزدىكى قۇدرەتلىك ئىدىيىۋى قورال ۋە قۇدرەتلىك كاپالىتى بولۇپ، بىز ھەر مىللەت ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرىنىڭ يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسىنى ئۆگەنگەندە ئۇنىڭغا بىرلەشتۈرۈپ بۇ شانلىق نەزەرىيىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى بولغان دېڭ شياۋپىڭ ئەدەبىيات - سەنئەت ئىدىيىسىنىمۇ قېتىرقىنىپ ئۆگىنىشىمىز لازىم. يولداش دېڭ شياۋپىڭ يېڭى تارىخىي شارائىتتا ماركسىزم - لېنىنىزم، ماۋزېدۇڭ ئىدىيىسى تۈپ پىرىنسىپلىرىدا چىڭ تۇرۇپ، تارىخىي تەجرىبىلەرنى ئەستايىدىل يەكۈنلەپ، ماركسىزم - لېنىنىزم، ماۋزېدۇڭ ئەدەبىيات - سەنئەت ئىدىيىسىنى ئىجادىي تەرەققىي قىلدۇردى ۋە بېيىتتى. ئەدەبىيات - سەنئەتنى خەلق ئۈچۈن، سوتسىيالىزم ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇش يۆنىلىشىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات - سەنئەتنىڭ تارىخىي بۇرچىنى تېخىمۇ توغرا يىغىنچاقلاپ، ئۇنى ساغلام تەرەققىيات يولىغا سالدى. يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ ئەدەبىيات - سەنئەت ئىدىيىسى يېڭى تارىخىي باسقۇچتىكى ئەدەبىيات - سەنئەت خىزمىتىمىزدىكى پروگرامما خاراكتېرلىك مۇھىم ھۆججەتتۇر. يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى ۋە ئۇنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى بولغان ئەدەبىيات - سەنئەت ئىدىيىسىنى ئۆگىنىش - بىز ھەر مىللەت ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرىنىڭ ماركسىزملىق مەيدان، نۇقتىئىنەزەر ۋە ئۇسۇل ئارقىلىق مەسىلىلەرنى تەھلىل قىلىش، مۇھاكىمە قىلىش، ھەل قىلىش ئىقتىدارىمىزنى ئۆستۈرۈش، ئىلمىي دۇنيا قاراش ۋە توغرا كىشىلىك دۇنيا قارىشى تۇرغۇزۇپ، كوممۇنىستىك غايە ۋە ئېتىقادنى چىڭىتىپ، جان - دىل بىلەن خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش ئىدىيىمىزنى كۈچەيتىش، زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدا ھازىرلاشقا تېگىشلىك بىلىملەرنى ئىگىلىشىمىزدە مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە بولۇپ، ئۇ بىزنى ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشىكنى ئېچىۋېتىش داۋامىدا ئىدىيىنى ئازاد قىلىپ، جاسارەت بىلەن ئالغا ئىلگىرىلەپ، ئەدەبىيات - سەنئەتنى خەلق ئۈچۈن، سوتسىيالىزم ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇش يۆنىلىشى ۋە «بارچە گۈللەر تەكشى ئېچىلىش، ھەممە ئېقىملار بەس - بەستە سايراش» فاڭجېنىدا، ئەدەبىيات - سەنئەتنىڭ كۆپ خىل رولىنىڭ بىرلىكىدە، تېمىنى كۆپ خىللاشتۇرۇش بىلەن دەۋرنىڭ ئاساسىي مېلودىيىسىنى گەۋدىلەندۈرۈشنىڭ بىرلىكىدە چىڭ تۇرۇپ، ئېسىل مىللىي مەدەنىيەتنى زور كۈچ بىلەن جارى قىلدۇرۇپ، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر مىللەت خەلقىنى دەۋر روھىغا ۋە شىنجاڭنىڭ ئالاھىدىلىكىگە ئىگە ساغلام مەنىۋى مەھسۇلاتلار بىلەن تەمىن ئېتىپ، خەلقنىڭ مەدەنىيەت تۇرمۇشىنى ئۈزلۈكسىز بېيىتىپ، جەمئىيەتنىڭ مۇقىملىقى، گۈللىنىشى، مەدەنىيەتلىك بولۇشى ۋە تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشكە يېتەكلەيدىغان

قۇدرەتلىك ئىدىيىۋى قورالدۇر.

يولداش دېڭ شياۋپىڭ: «خەلق ئەدەبىيات - سەنئەتچىلەرنىڭ ئانىسى، ئەدەبىيات - سەنئەتچىلەرنىڭ سەنئەت ھاياتى ئۇلارنىڭ خەلق بىلەن بولغان قان بىلەن گۆشتەك مۇناسىۋىتىدە ياشنايدۇ. ئېسىمىزدە بولسۇنكى، بۇ خىل مۇناسىۋەت ئۈزۈلۈپ قالسا ياكى بۇ خىل مۇناسىۋەتكە سەل قارالسا، سەنئەت ھاياتىمىز نابۇت بولىدۇ. خەلق سەنئەتكە موھتاج، سەنئەت خەلققە تېخىمۇ موھتاج. شۇڭا خەلق تۇرمۇشىدىن ماتېرىيال، باش تېما، سيۇژېت، تىل، ھېسسىيات ۋە گۈزەللىك ئېلىپ، خەلقنىڭ تارىختىكى قەھرىمانانە روھىنى يارىتىش ئارقىلىق خەلقنى تەربىيىلەش كېرەك، بۇ، سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىنى گۈللەندۈرۈشنىڭ تۈپ يولى» دەپ كۆرسەتكەندى. شۇڭا، ھەر مىللەت ئەدەبىيات - سەنئەتچىلىرى ئىدىيىدە يەنىمۇ ئازاد بولۇپ، كۆز قاراشنى يېڭىلاپ، يېڭى تارىخىي دەۋردىكى خەلقنىڭ ئىشلەپچىقىرىش ئۇسۇلى، تۇرمۇش ئۇسۇلى ۋە تەپەككۇر ئۇسۇلى قاتارلىقلاردا بارلىققا كەلگەن ئۆزگىرىشلەرنى تېخىمۇ چوڭقۇر تونۇشىمىز؛ قايناق تۇرمۇشقا چوڭقۇر چۆكۈپ، جانلىق، تەسىرلىك بەدىئىي ئوبرازلار ئارقىلىق ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ئىشلىرىنى ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنى مەدھىيىلەيدىغان، مول ئىجتىمائىي تۇرمۇشنى ۋە خەلقنىڭ روھىي دۇنياسىنى، دەۋر رىتىمىنى، تارىخىي تەرەققىياتنىڭ يۈزلىنىشىنى ھەقىقىي ئەكس ئەتتۈرىدىغان بەدىئىي جەزبىلىككە ئىگە مەنىۋى مەھسۇلاتلارنى تېخىمۇ كۆپ ئىجاد قىلىپ، مەزمۇنى مول، كۆپ قاتلاملىق، خىلمۇ خىل ئەدەبىيات - سەنئەت ئەسەرلىرى بىلەن شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ مەنىۋى مەدەنىيەت تۇرمۇش ئېھتىياجىنى قاندۇرۇشىمىز كېرەك. شۇنداق قىلغاندىلا، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ يۈرەك ساداسىنى ھەقىقىي ئىپادىلەيدىغان، ھەر مىللەت خەلقى ياقتۇرىدىغان، يۇقىرى ئۆلچەم، يۇقىرى سەۋىيەگە ئىگە بولغان، سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدىن ئىبارەت ئاساسىي مېلودىيە جارى قىلدۇرۇلغان ياخشى ئەسەرلەرنى ئىجاد قىلغىلى بولىدۇ. مانا بۇ - شىنجاڭنىڭ سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىنى ھەقىقىي تۈردە گۈللەندۈرۈشنىڭ تۈپ يولى.

2. سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى يېڭى تۈزۈلمىسىنىڭ تەلىپى ۋە ئەدەبىيات - سەنئەت تەرەققىيات قانۇنىيىتى بويىچە مەدەنىيەت - سەنئەت تۈزۈلمە ئىسلاھاتىنى تېخىمۇ چوڭقۇرلاشتۇرۇش كېرەك.

شىنجاڭنىڭ مەدەنىيەت - سەنئەت ساھەسىدە ھازىرغا قەدەر ئېلىپ بېرىلغان ئىسلاھاتتا بەزىبىر پايدىلىق سىناقلار ئېلىپ بېرىلدى. بولۇپمۇ ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتىگە بىۋاستە قاراشلىق سەنئەت ئۆمەكلىرىدە ئۆمەك باشلىقلىرىنى ئاشكارا خېرىدار چاقىرىپ، قىسمەن ھۆددىگە بېرىش قاتارلىق ئىسلاھات تەدبىرلىرى يولغا قويۇلدى. بۇنىڭدا ئىسلاھاتنىڭ ئومۇمىي يېتەكچى ئىدىيىسى توغرا بولۇپ مەلۇم ئۈنۈمگە ئېرىشتى. لېكىن، شىنجاڭنىڭ مەدەنىيەت - سەنئەت ساھەسىدىكى ئىسلاھاتنىڭ چوڭقۇرلاشماسلىقىدىكى ئاچقۇچلۇق مەسىلە، مېنىڭچە، تۆۋەندىكى ئىككى نۇقتىدا ئىپادىلىنىۋاتىدۇ:

بىرىنچىدىن، قاراپ بېقىش پوزىتسىيىسىدە بولۇپ، ئىسلاھاتنىڭ چوڭقۇرلاشمىغانلىقى، دادىل ئېلىپ بېرىلمىغانلىقى، ئۈزۈل - كېسىل بولمىغانلىقىدا؛ بىر تەرەپلىمە ھالدا شىنجاڭنىڭ ئالاھىدىلىكى ۋە مۇقىملىق تەكىتلىنىپ ھازىرقى ھالەتتىن قانائەتلىنىش، ئالدىرىماي ئىش كۆرۈش ئىدىيىسىنىڭ بىر قەدەر ئومۇميۈزلۈك ساقلانغانلىقى، يېڭىلىق يارىتىشتىكى، يول ئېچىپ ئىلگىرىلەشتىكى، باتۇرلۇق بىلەن ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشىكنى سىرتقا ئېچىۋېتىشتىكى پىكىر يوللىرىنى توسۇپ قويىدىغان بېكىنمە ئىدىيە، ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن كەلمەيدىغان كونىچە كۆز قاراشلار چوڭقۇر يىلتىز تارتقانلىقىدا؛

ئىككىنچىدىن، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مەدەنىيەت - سەنئەت قوشۇنى ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشىكنى ئېچىۋېتىش داۋامىدا ئىدىيىنى ئازاد قىلىپ، تۇرمۇشقا چوڭقۇر چۆكۈپ، جاسارەت بىلەن ئالغا ئىلگىرىلەپ، ئاز بولمىغان سەنئەت ئەسەر (نومۇر) لارنى ئىجاد قىلىپ، شىنجاڭنىڭ ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا تۆھپە قوشقان بولسىمۇ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مەدەنىيەت - سەنئەت ئىشلىرىنىڭ ئومۇمىي تەرەققىياتىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، ئۇ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش، سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى بەرپا قىلىش تەلىپىگە ۋە خەلق ئاممىسىنىڭ كۈنسايىن ئېشىپ بېرىۋاتقان مەنىۋى مەدەنىيەت ئېھتىياجىغا ماسلىشالمايۋاتىدۇ. تۈرلۈك ژانىردىكى سەنئەت ئەسەر (نومۇر) لار سان - سۈپەت جەھەتتىن ئېھتىياجنى قاندۇرالمايۋاتىدۇ. سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكىنىڭ ئۈزلۈكسىز مۇكەممەللىشىشىگە ئەگىشىپ، مەدەنىيەت خىزمىتىمۇ يېڭى ئەھۋال، يېڭى مەسىلىلەرگە دۇچ كەلمەكتە.

نامۇۋاپىق، كونا مەدەنىيەت - سەنئەت تۈزۈلمىسىدىكى قاتماللىق، بەزى سەنئەت ئۆمەكلىرى تاماشىبىنلارغا يىللاپ تۈزۈك ئويۇن قويمىسىمۇ، بىر تىيىن ئىقتىسادىي كىرىم قىلمىسىمۇ، ئۆمەك خادىملىرىنىڭ مائاشى بىلەن مۇكاپات پۇلى ئوخشاشلا تارقىتىلىۋېرىدىغان «ئىشلىمەي چىشلەش» تەك تەڭ تەقسىماتچىلىق ئۇسۇلى سەنئەت ئۆمەكلىرىنىڭ رىقابەت، خەۋپ تۇيغۇسىنى، ئىزدىنىش، ئىجاد قىلىش ھەم ئىقتىسادىي قىممەت يارىتىش ئىقتىدارىنى

www.uyghurkitap.com

ئاجىزلاشتۇرۇپ، سەنئەت تەشكىلاتلىرى ۋە سەنئەتكارلاردا سەھنە، ئېكران، بازار ھەم خېرىدار تالىشىدىغان جانلىق رىقابەت مۇھىتى ھەقىقىي تۈردە شەكىللەنمىگەچكە، ھازىر بىر مۇنچە سەنئەت ئۆمەكلىرى خەلقتىن ئايرىلىپ قالماقتا. خەلق ئاممىسىنىڭ مەدەنىيەت تۇرمۇش ئۇسۇلىنىڭ كۈندىن - كۈنگە كۆپ خىللىشىشى كىشىلەرنىڭ مەدەنىيەت تۇرمۇشىغا نىسبەتەن تاللىشىنى مىسلىسىز دەرىجىدە كۈچەيتمەكتە. نەتىجىدە، ھەر خىل تىپتىكى كىنو - تىياتىرخانىلار ھەر قېتىمدا تاماشىبىنلار بىلەن لىق تولىدىغان ھالەت يوقالماقتا؛ بولۇپمۇ سەنئەت ئۆمەكلىرى ھازىر ئېغىر ۋەزىيەتكە دۇچ كەلمەكتە. ئەمدى مەدەنىيەت - سەنئەت ساھەسى پۈتۈن زېھنىمىزنى يىغىپ بازار رىقابىتىگە توغرا تۇرمىساق، ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرمىساق بولمايدىغان بولۇپ قالدى. بۇنىڭ ئۈچۈن ئىدىيىنى يەنىمۇ ئازاد قىلىپ، كۆز قاراشنى يېڭىلاپ، سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى يېڭى تۈزۈلمىسىنىڭ تەلىپى ۋە ئەدەبىيات - سەنئەتنىڭ تەرەققىيات قانۇنىيىتى بويىچە مەدەنىيەت - سەنئەت تۈزۈلمە ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشىمىزغا توغرا كېلىدۇ.

مەدەنىيەت - سەنئەت تۈزۈلمە ئىسلاھاتىدىكى ئۆلچەم ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرىنىڭ ئاكتىپلىقى ۋە ئىجادچانلىقىنى تولۇق قوزغاش ۋە جارى قىلدۇرۇشقا پايدىلىق بولۇش - بولماسلىقىغا، يېڭى ئەسەرلەرنىڭ كۆپلەپ مەيدانغا كېلىشى ۋە ئىختىساس ئىگىلىرىنى تەربىيىلەشكە، سوتسىيالىستىك مىللىي مەدەنىيەت ئىشلىرىنى گۈللەندۈرۈپ، كىشىلەرنىڭ كۈندىن - كۈنگە ئېشىپ بېرىۋاتقان مەدەنىيەت تۇرمۇشى ئېھتىياجىنى قاندۇرۇشقا پايدىلىق ئىكەنلىكى ياكى ئەمەسلىكىگە، ئىقتىسادىي تەرەققىيات ۋە جەمئىيەتنىڭ ئومۇميۈزلۈك ئالغا بېسىشىنى ئىلگىرى سۈرۈشكە پايدىلىق ياكى ئەمەسلىكىگە قاراشتىن ئىبارەت. بۇ ئارقىلىق جۇڭگوچە ئالاھىدىلىككە ئىگە مەدەنىيەت - سەنئەت تۈزۈلمىسىنى بەرپا قىلىپ، سوتسىيالىستىك مىللىي ئەدەبىيات - سەنئەتتە گۈللەپ ياشنىغان ياخشى ۋەزىيەتنى يارىتقىلى بولىدۇ.

مەدەنىيەت - سەنئەت تۈزۈلمە ئىسلاھاتىنىڭ مۇھىم نۇقتىسى يەنىلا ھەر دەرىجىلىك سەنئەت ئۆمەكلىرى بولۇپ، مەدەنىيەت - سەنئەتكە رەھبەرلىك قىلغۇچى تارماقلار بىلەن سەنئەت ئۆمەكلىرىنىڭ مۇناسىۋىتىنى راۋانلاشتۇرۇپ ئۇلارنىڭ مەسئۇلىيەت ۋە مەجبۇرىيىتىنى ئېنىق بەلگىلەش لازىم. ھەر دەرىجىلىك ھۆكۈمەتلەرنىڭ مەدەنىيەت تارماقلىرى كۈچنى مەركەزلەشتۈرۈپ، ۋەكىللىك - نەمۇنىلىك خاراكتېرىگە ئىگە سەنئەت ئۆمەكلىرىنى ياخشى باشقۇرۇشى، ھەر خىل ئىجتىمائىي كۈچلەرنى سەنئەت ئۆمەكلىرىنى باشقۇرۇشقا رىغبەتلەندۈرۈشى، كارخانىلار بىلەن بىرلىشىش يولىغا مېڭىشى، دۆلەت باشقۇرۇشنى ئاساس قىلغان ھالدا كۆپ خىل يول بىلەن سەنئەت ئۆمەكلىرىنى باشقۇرۇش تۈزۈلمىسىنى بەرپا قىلىشى لازىم. سەنئەت ئۆمەكلىرىدە خادىملارنى تەكلىپ قىلىش تۈزۈمىنى يولغا قويۇشنى بۆسۈش نۇقتىسى قىلىپ، باشقۇرۇش ئۇسۇلى، تەقسىمات، خادىملارنى باشقۇرۇش قاتارلىق جەھەتلەردە داۋاملىق ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، سەنئەت ئىشلەپچىقىرىشنى مەركەز قىلغان ھالدا مەبلەغ سېلىش قۇرۇلمىسىنى ئىسلاھ قىلىش، ھەر خىل قانۇن - تۈزۈملەر بىلەن سەنئەت ئۆمەكلەر ئىسلاھاتىنى ئىلمىي ئاساسقا، قانۇن يولىغا سېلىش لازىم. سەنئەت ئۆمەكلىرى بويىچە باھالاپ سېلىشتۇرۇشنى يولغا قويۇپ، بۇرۇنقىدەك مەمۇرىي رايون ياكى مەمۇرىي دەرىجە بويىچە سەنئەت ئۆمەكلىرىنىڭ دەرىجىسىنى بېكىتىدىغان باقىۋەندىلىك دەرىجە تۈزۈمىنى بۇزۇپ تاشلاپ، سەنئەت ئۆمەكلىرىنىڭ ئەمەلىي سەۋىيىسى بويىچە دەرىجە بېكىتىدىغان، دۆلەتتىن بېرىلىدىغان مەبلەغ تەقسىماتىنى ئومۇمىي سەنئەت سەۋىيىسى بىلەن بىرلەشتۈرىدىغان تۈزۈمنى يولغا قويۇپ، ساقلاپ قېلىشقا تېگىشلىكلىرىنى ساقلاپ قېلىش، قالدۇرۇشقا تېگىشلىكلىرىنى ئىككىلەنمەي قالدۇرۇش لازىم. ئىلمىي ئۇسۇلدا باھالاپ دەرىجىگە ئايرىش تۈزۈمىنى يولغا قويۇش ئارقىلىق سەنئەت ئۆمەكلىرىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشىنى، كەسپىي قۇرۇلمىسىنى تېخىمۇ ياخشى تەڭشەپ ۋە ئورۇنلاشتۇرۇپ، سەنئەت ئۆمەكلىرىنى يېڭى تەرەققىيات يولىغا، خەلقنىڭ كۈنسايىن ئېشىپ بېرىۋاتقان مەنىۋى تەلىپىگە، سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى ئېھتىياجىغا ماسلىشالايدىغان قىلىش لازىم.

مەدەنىيەت - سەنئەت تۈزۈلمە ئىسلاھاتى سىستېمىلىق چوڭ قۇرۇلۇش بولۇپ، ئۇ، سەنئەت ئۆمەكلىرى ئىسلاھاتى، كىنو - تېلېۋىزىيە ئىسلاھاتى، مەدەنىيەت بازىرىنى باشقۇرۇش ئىسلاھاتى، ئاممىۋى مەدەنىيەت ئىسلاھاتى قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. جۈملىدىن، ھەر قايسى جەھەتلەردىكى ئىسلاھاتلار بىر - بىرىگە باغلىنىدۇ، بىر - بىرىنى ئىلگىرى سۈرىدۇ. شۇڭا، بۇ ساھەلەر ئۆز ئەمەلىيىتىنى چىقىش قىلغان ھالدا ئىسلاھات لايىھىلىرىنى تۈزۈپ چىقىپ، دادىل سىناق قىلىپ، تەجرىبىلەرنى ئەستايىدىل خۇلاسىلەپ، مەدەنىيەت - سەنئەت ئىسلاھاتىنى ئومۇميۈزلۈك يولغا قويۇپ ئەمەلىي ئۈنۈم ھاسىل قىلىشى لازىم.

3. سەنئەت ئىشلەپچىقىرىشى بىلەن مەدەنىيەت بازىرىنىڭ مۇناسىۋىتىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىپ، ئىجتىمائىي ئۈنۈمنى ئالىي پرىنسىپ قىلىشتا چىڭ تۇرۇپ، ئىجتىمائىي ئۈنۈم بىلەن ئىقتىسادىي ئۈنۈمنىڭ بىرلىكىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش لازىم.

سوتسىيالىستىك سەنئەت ئىشلەپچىقىرىشىنىڭ تۈپ مەقسىتى ـ جەمئىيەتنى باي، خىلمۇ خىل، ساغلام، پايدىلىق مەنىۋى مەھسۇلات بىلەن تەمىنلەپ، خەلق ئاممىسىنىڭ كۈنسېرى ئېشىپ بېرىۋاتقان مەنىۋى تۇرمۇش ئېھتىياجىنى قاندۇرۇش، يولداش جياڭ زېمىن ئېيتقاندەك: «كىشىلەرنى ئىلمىي نەزەرىيە ئارقىلىق قوراللاندۇرۇش، توغرا جامائەت پىكرى ئارقىلىق يېتەكلەش، ئالىيجاناب روھ ئارقىلىق يېتىلدۈرۈش، ئېسىل ئەسەرلەر ئارقىلىق ئىلھاملاندۇرۇش، ئەۋلادمۇ ئەۋلاد غايىلىك، ئەخلاقلىق، مەدەنىيەتلىك، ئىنتىزامچان سوتسىيالىستىك يېڭى كىشىلەرنى ئۈزلۈكسىز تەربىيىلەش ۋە يېتىلدۈرۈش»تىن ئىبارەت. سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى شارائىتىدىمۇ ئەدەبىيات ـ سەنئەتنىڭ بۇ تۈپ مەقسىتى ۋە ۋەزىپىسى ئۆزگەرمەيدۇ.

سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى شارائىتىدا، مۇتلەق كۆپ ساندىكى سەنئەت مەھسۇلاتلىرى، مەنىۋى مۇلازىمەت خاراكتېرىدىكى كۆڭۈل ئېچىش بۇيۇملىرى تاۋار شەكلىدە مەدەنىيەت بازىرى ئارقىلىق خەلق ئاممىسىغا تەقدىم قىلىنىدۇ. مۇشۇ مەنىدىن ئالغاندا، مۇتلەق كۆپ ساندىكى سەنئەت مەھسۇلاتلىرى، كۆڭۈل ئېچىش بۇيۇملىرى تاۋار خاراكتېرىنى ئالغان بولىدۇ. لېكىن سەنئەت مەھسۇلاتلىرى مەنىۋى مەدەنىيەتنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى سۈپىتىدە، ماددىي مەھسۇلات بىلەن ئوخشىمايدىغان ئالاھىدىلىككە ئىگە. ھەقىقىي سەنئەت مەھسۇلاتلىرى نوقۇل ھالدا ئۆز ئارا ئالماشتۇرۇش ئۈچۈنلا ئىشلەنمەيدۇ. شۇڭا، سوتسىيالىستىك مەدەنىيەت بازىرى ئادەتتىكى بازار بىلەن مەلۇم ئوخشاشلىققا ئىگە بولسىمۇ، لېكىن ماددىي مەھسۇلات بازارلىرى بىلەن ئوخشىمايدىغان ئالاھىدىلىككە ۋە ئۆزىگە خاس تەلەپكە ئىگە. ھەر قايسى مەدەنىيەت ـ سەنئەت تارماقلىرى ئەمەلىي خىزمەت جەريانىدا ئەدەبىيات ـ سەنئەت مەھسۇلاتلىرى ۋە مەدەنىيەت بازىرىنىڭ بۇ خىل ئىككى ياقلىما خۇسۇسىيىتىنى توغرا ئىگىلەپ، ماددىي تاۋار بازىرىنى باشقۇرۇش ئۇسۇلىنى ئۆلۈك ھالدا مەدەنىيەت بازىرىنى باشقۇرۇشقا كۆچۈرۈپ كەلمەسلىكى لازىم. مەدەنىيەت بازارلىرىنى باشقۇرۇشتا، بىر تەرەپتىن، بازار ئىگىلىكىنىڭ ئادەتتىكى قانۇنىيەتلىرىگە ئەمەل قىلىپ، بازار مېخانىزمىنىڭ سەنئەت ئىشلەپچىقىرىشىغا بولغان ئاكتىپ تەڭشەش رولىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇپ، سەنئەت ئىشلەپچىقىرىشىنى بازار ئىگىلىكىنىڭ تەرەققىياتىغا ئاكتىپ ماسلاشتۇرۇپ، جەمئىيەتنىڭ مەنىۋى مەدەنىيەت مەھسۇلاتلىرىغا بولغان ھەر تەرەپلىمە تەلىپىنى قاندۇرۇشقا تىرىشىش، يەنە بىر تەرەپتىن، سەنئەت ئىشلەپچىقىرىشىنىڭ ئالاھىدىلىكىنى كۆزدە تۇتۇپ، سەنئەتنىڭ ئۆزىگە خاس خۇسۇسىيىتىگە ھۆرمەت قىلىپ، سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ تەلىپىگە ئاساسەن مەدەنىيەت بازىرىنى باشقۇرۇش چارىسىنى تۈزۈپ چىقىش لازىم. خاراكتېرى، قۇرۇلمىسى بىر ـ بىرىگە ئوخشاش بولمىغان سەنئەت تۈرلىرىنىڭ قىممىتى ۋە تەرەققىياتىنى بازار بىلەنلا ئۆلچىگىلى، بازار بىلەنلا ئۇلارنىڭ تەقدىرىنى بەلگىلىگىلى، ئوخشىمىغان سەنئەت تۈرلىرى ۋە سەنئەت ئۈمەكلىرىنى پەرقلەندۈرمەي قارا ـ قويۇقلا بازارغا يۈزلەندۈرگىلى بولمايدۇ. ماددىي تاۋار بازىرى بىلەن سېلىشتۇرغاندا، دۆلەتنىڭ مەدەنىيەت بازىرىغا بولغان ماكرو جەھەتتىكى يېتەكچىلىكى تېخىمۇ مۇھىم ۋە كۈچلۈك بولىدۇ.

كۇتۇپخانا، مۇزېي قاتارلىق ئاممىۋى مۇلازىمەت خاراكتېرلىك مەدەنىيەت تۈرلىرىگە، نەمۇنىلىك ـ ۋەكىللىك خاراكتېرىگە ئىگە سەنئەت ئۈمەكلىرى، نەپىس سەنئەت، مىللىي ئەنئەنىۋى مەدەنىيەت جەۋھەرلىرىگە قارىتا دۆلەت مەبلەغ سېلىپ بىۋاسىتە باشقۇرىدۇ ۋە يۆلەيدۇ.

سوتسىيالىستىك سەنئەت ئىشلەپچىقىرىشى ۋە مەدەنىي كۆڭۈل ئېچىش مۇلازىمەتلىرىدە ئىجتىمائىي ئۈنۈمنى ئالىي پرىنسىپ قىلىشتا چىڭ تۇرۇش بىلەن بىرگە ئىجتىمائىي ئۈنۈم بىلەن ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى بىرلەشتۈرۈشنى تىرىشىپ ئەمەلگە ئاشۇرۇش لازىم. شۇنى ئېتىراپ قىلىش كېرەككى، كۆپ ھاللاردا ئەڭ ياخشى ئىجتىمائىي ئۈنۈم بىلەن ئىقتىسادىي ئۈنۈمنىڭ بىرلىكىنى ئەمەلگە ئاشۇرغىلى بولسىمۇ، بەزىدە ئەكسىچە بولىدىغان ئىشلارمۇ بولۇپ تۇرىدۇ. سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى شارائىتىدا، مەدەنىيەت ـ سەنئەت ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش، ئەدەبىيات ـ سەنئەت ئىجادىيىتىنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرۈش، مەدەنىيەت بازىرىغا نىسبەتەن ماكرو جەھەتتىكى تەڭشەشنى كۈچەيتىش قاتارلىق تەدبىرلەرنى قوللىنىپ، تېخىمۇ كەڭ دائىرىدە ئەڭ ياخشى ئىجتىمائىي ئۈنۈم بىلەن ئەڭ ياخشى ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى قولغا كەلتۈرۈش مۇمكىن. ئەدەبىيات ـ سەنئەتنىڭ ئىجتىمائىي ئۈنۈمى كۆپ خىل مەزمۇننى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. تەربىيىۋى ئۈنۈم، ئەقلىي ـ بىلىم بېرىش ئۈنۈمى، كۆڭۈل ئېچىش ئۈنۈمى، ئېستېتىك ئۈنۈملەرنىڭ ھەممىسى ئىجتىمائىي ئۈنۈمنىڭ مۇھىم مەزمۇنىدۇر. ئىجتىمائىي ئۈنۈم بەزىدە بىۋاسىتە ئەمەلگە ئاشىدۇ، بەزىدە ۋاسىتىلىك ھالدا، كىشىلەرنىڭ روھىغا تەسىر كۆرسىتىش ئارقىلىق ئەمەلگە ئاشىدۇ. شۇڭا ئىجتىمائىي ئۈنۈمنى تار دائىرىدە چۈشىنىشتىن ساقلىنىپ، ئىجتىمائىي ئۈنۈم بىلەن ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى بىر ـ بىرىگە قارشى قويماسلىق، ئۈنىۋېرسال ئىجتىمائىي ئۈنۈمنى قولغا كەلتۈرۈش لازىم؛ شۇنداقلا مەلۇم مەزگىللىك ئىجتىمائىي ئۈنۈمنىلا كۆزلەپ،

ئۇزۇن مەزگىللىك ئىجتىمائىي ئۈنۈمگە سەل قاراشتەك بىر تەرەپلىمىلىكنى تۈگىتىپ، تەرەققىيات ئۆلچىمى نەزىرى بىلەن قىسقا مەزگىللىك ئىجتىمائىي ئۈنۈم بىلەن ئۇزۇن مەزگىللىك ئىجتىمائىي ئۈنۈمنى ئۆز ئارا بىرلەشتۈرۈش لازىم. ئىجتىمائىي ئۈنۈم بىلەن ئىقتىسادىي ئۈنۈم قارىمۇ قارشى كېلىپ قالغان ئەھۋالدا ئىقتىسادىي ئۈنۈم جەزمەن ئىجتىمائىي ئۈنۈمگە شەرتسىز بويسۇنۇشى لازىم.

4. دەۋرنىڭ ئاساسىي مېلودىيىسىنى ياڭرىتىپ، ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتىنى زور كۈچ بىلەن گۈللەندۈرۈش لازىم.

ھەر قانداق دەۋر، ھەر قانداق ئىجتىمائىي جەمئىيەتنىڭ تارىخىي تەرەققىياتىنى ئالغا سۈرىدىغان ئاساسىي مېلودىيىسى، بىر پۈتۈن ئىدىيە - مەدەنىيەت تەرەققىياتىدا يېتەكچى ئورۇندا تۇرىدىغان دەۋر روھى بولىدۇ. رېئال تۇرمۇشنىڭ ھەرىكەتچان ئېستېتىك ئىنكاسى بولغان ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتىنىڭمۇ ئاساسىي مېلودىيىسى بولۇشى لازىم. يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە ئالاھىدىلىككە ئىگە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى، پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشيەنى ۋە فاڭجېن، سىياسەتلىرى، ۋەتەنپەرۋەرلىك، كوللېكتىپىزم، ئىسىل ئەخلاقىي پەزىلەت دەۋرىمىزنىڭ ئاساسىي مېلودىيىسىدۇر. مۇشۇ ئاساسىي مېلودىيىگە ماسلاشقان ھالدا ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتىنىڭ ئاساسىي مېلودىيىسىمۇ ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ۋەتەنپەرۋەرلىك، كوللېكتىپىزملىق روھىنى، جۇڭگوچە ئالاھىدىلىككە ئىگە سوتسىيالىزم قۇرۇش ئىرادىسىنى، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى جەريانىدىكى بىردەك ئىتتىپاقلىشىپ، جاپاغا چىداپ ئىگىلىك يارىتىش جاسارىتىنى ئىپادىلىشى كېرەك.

دەۋرنىڭ ئاساسىي مېلودىيىسىنى ياڭرىتىشمۇ كۆپ خىل مەزمۇننى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. يولداش جياڭ زېمىن مەملىكەتلىك تەشۋىقات ئىدىيە خىزمىتى يىغىنىدا قىلغان سۆزىدە: «ئاساسىي مېلودىيىنى ياڭرىتىش دېگىنىمىز - جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى ۋە پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشيەنىنىڭ يېتەكچىلىكىدە، ۋەتەنپەرۋەرلىك، كوللېكتىپىزم، سوتسىيالىزمنى جارى قىلدۇرۇشقا پايدىلىق بولغان بارلىق ئىدىيە ۋە روھلارنى؛ ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشىكنى ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىغا پايدىلىق بولغان بارلىق ئىدىيە ۋە روھلارنى؛ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى، جەمئىيەت تەرەققىياتى، خەلقنىڭ بەخت - سائادەتكە ئېرىشىشىگە پايدىلىق بولغان بارلىق ئىدىيە ۋە روھلارنى؛ سەممىي ئەمگەك ئارقىلىق گۈزەل تۇرمۇشقا ئېرىشىدىغان بارلىق ئىدىيە ۋە روھلارنى زور كۈچ بىلەن تەشەببۇس قىلىش» دېگىنىدەك، خەلق مەنپەئەتى ۋە جەمئىيەت تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشكە پايدىلىق بولغان ئىدىيە ۋە روھلار ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتىنىڭ ئاساسىي مېلودىيىسىدۇر.

ئىجتىمائىي تۇرمۇش مول مەزمۇنلۇق، باي ۋە رەڭگارەڭ بولىدۇ. خەلق ئاممىسىنىڭ مەنىۋى مەدەنىيەت ئېھتىياجىمۇ كۈنسايىن ئېشىپ بارىدۇ. جۈملىدىن، ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتىمۇ تېمىنى كۆپ خىللاشتۇرۇشنى تەلەپ قىلىدۇ. شۇڭا، ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتىدە ئاساسىي مېلودىيىنى ياڭرىتىش بىلەن بىللە تېمىنى كۆپ خىللاشتۇرۇشتا، ۋەقە، ژانىر، شەكىل ۋە ئۇسلۇب جەھەتتە خىلمۇ خىل، رەڭمۇرەڭ بولۇشقا ئەھمىيەت بېرىشىمىز لازىم. ئىجادىيەت ئۇسۇلى جەھەتتە ئىنقىلابىي رېئالىزم بىلەن ئىنقىلابىي رومانتىزمنى تەشەببۇس قىلىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، كۆپ خىل، يېڭىچە ئۇسلۇبتا ئىجاد قىلىشنىمۇ ئاكتىپ تەشەببۇس قىلىش ۋە ئۇنىڭغا يول قويۇش لازىم.

دەۋرنىڭ ئاساسىي مېلودىيىسىنى ياڭرىتىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، خەلق ئاممىسى تەربىيە - ئىلھام ئالىدىغان، كۆڭۈل ئاچىدىغان، ئېستېتىك زوق ئالىدىغان مەنىۋى مەھسۇلاتلارنىڭ كۆپلەپ مەيدانغا كېلىشىگە ئىلھام بېرىش، رىغبەتلەندۈرۈش لازىم. قىسقىسى، ئاساسىي مېلودىيىنىمۇ ياڭرىتىش، تېمىنى كۆپ خىللاشتۇرۇشنىمۇ تەشەببۇس قىلىش - ئاساسىي مېلودىيىنى ياڭرىتىش بىلەن تېمىنى كۆپ خىللاشتۇرۇشنىڭ بىرلىكىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش لازىم، بۇ، دەۋرنىڭ تەلىپى ۋە ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتىنىڭ ئالاھىدە قانۇنىيىتى، ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرىنىڭ مۇقەددەس بۇرچى. ئىجتىمائىي تۇرمۇش - ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتىنىڭ مول مەنبەسى، دەۋرنىڭ تەلىپى - ئەدەبىيات - سەنئەت تەرەققىياتىنىڭ كۈچلۈك ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچىدۇر. خەلق ئاممىسى كۆڭۈل بۆلۈۋاتقان مەسىلىلەرنى ئىپادىلىگەن، ئۇلارنىڭ يۈرەك ساداسىنى ئەكس ئەتتۈرگەن ئەسەرلەرنى خەلق قىزغىن ئالقىشلايدۇ. سوتسىيالىستىك دەۋر روھىنى تىرىشىپ ئىپادىلىگەندىلا، ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتى دەۋر رىتىمىغا ماسلىشالايدۇ. تۇرمۇشتىن، دەۋردىن، خەلق ئاممىسىدىن ئايرىلغان بەزى ئەدەبىيات - سەنئەت ئەسەرلىرى گەرچە بىر مەھەل بازار تاپسىمۇ، لېكىن خەلق ئاممىسىدىن ئايرىلىپ قېلىپ تارىخ تەرىپىدىن شاللىۋېتىلىدۇ، ئىستىقبالى خۇنۇك بولىدۇ.

ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرى ئىجادىيەتنى گۈللەندۈرۈشتە دەۋرنىڭ ئاساسىي مېلودىيىسىنى ياڭرىتىش بىلەن تېمىنى كۆپ خىللاشتۇرۇشنىڭ بىرلىكىدە چىڭ تۇرۇپ، تۇرمۇشقا چوڭقۇر چۆكۈپ دەۋر ئالاھىدىلىكىنى ئىپادىلەشكە ماھىر بولۇشى، ھەر خىل خاتا پىكىر ئېقىملىرىغا سەزگۈرلۈك بىلەن تاقابىل تۇرۇپ، تەربىيىلىنىشىنى

www.uyghurkitap.com

كۆچەيتىشى، مۇنەۋۋەر تارىخىي مەدەنىيەتتىن ئوزۇق ئېلىپ، ھازىرقى زامان مەدەنىيەت تەرەققىياتىدىكى يېڭى نەتىجىلەرنى ئىگىلىشى، شۇ ئاساستا ئىجادىيەت ماھارىتىنى ئۆستۈرۈشى لازىم. شۇندىلا ئۇلار دەۋرىمىزگە مۇناسىپ مۇنەۋۋەر ئەسەرلەرنى مەيدانغا كەلتۈرەلەيدۇ.

ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتىنى گۈللەندۈرۈشتە، ئوبزورچىلىقنى كۈچەيتىش، ھەر خىل مۇكاپات تۈرلىرىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش، مۇكاپاتلارنىڭ يۈكسەك نوپۇزىنى تىكلەش، مۇكاپات باھالاش، تارقىتىشتىكى ھەر خىل ناتوغرا ئىستىللارنى قەتئىي چەكلەش - تۈگىتىش لازىم. مۇنەۋۋەر - نادىر ئەسەرلەرگە نىسبەتەن مەدەنىيەت تارماقلىرى ئىقتىسادىي جەھەتتىن يۆلەش، جامائەت پىكرى جەھەتتە قوللاش تەدبىرلىرىنى قوللىنىپ، ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتىنىڭ گۈللەپ ياشنىشى ئۈچۈن ياخشى مۇھىت يارىتىپ بېرىش لازىم.

5. ئومۇميۈزلۈك ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش نىشانى بويىچە يېزا مەدەنىيەت خىزمىتىنى كۈچەيتىش لازىم.

ئېلىمىز دېھقانچىلىق دۆلىتى. مەملىكەت نوپۇسىنىڭ 80%تىن كۆپرەكى دېھقان. شۇڭا، يولداش دېڭ شياۋپىڭ: «يېزىلاردا زامانىۋىلىشىش بولمىسا، جۇڭگودا زامانىۋىلىشىش بولمايدۇ» دېگەنىدى.

نۆۋەتتە، ھەر دەرىجىلىك پارتىيە، ھۆكۈمەت تارماقلىرى مۇشۇ ئەسىرنىڭ ئاخىرىدا ئومۇميۈزلۈك ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشنى نىشان قىلىپ، يېزا خىزمەتلىرىنىمۇ شۇ ئاساستا ئورۇنلاشتۇرۇۋاتىدۇ. بۇ، بىزنى يېزا مەدەنىيەت خىزمىتىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە ئىنتايىن پايدىلىق پۇرسەت بىلەن تەمىن ئەتتى. مەدەنىيەت جەھەتتە ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشتىمۇ كونكرېت پىلان، كۆڭۈلدە سان بولۇشى لازىم.

پارتىيە، ھۆكۈمەتنىڭ مۇناسىۋەتلىك ھۆججەتلىرى ۋە جايلارنىڭ تەجرىبىلىرىدىن قارىغاندا، يېزىلاردا مەدەنىيەتتە ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش ئۈچۈن:

1. مەدەنىيەت ئىشلىرىغا سېلىنىدىغان مەبلەغ يەرلىك مالىيە چىقىمىدا مۇۋاپىق نىسبەتنى ئىگىلىگەن بولۇشى؛

2. دېھقانلارنىڭ مەدەنىيەت ئىستېمال سەۋىيىسى يۇقىرى كۆتۈرۈلگەن بولۇشى، دېھقانلارنىڭ ئومۇمىي ئىستېمال سەۋىيىسى ئىچىدە مەدەنىيەت ئىستېمالى بەلگىلىك نىسبەتنى ئىگىلىگەن بولۇشى؛

3. مەدەنىيەت ئەسلىھەلىرىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى مۇۋاپىق، بىر قەدەر مۇكەممەل بولغان بولۇشى؛

4. كۇتۇپخانا، مەدەنىيەت يۇرتى، مەدەنىيەت پونكىتلىرىدىكى كىتاب - ژۇرناللار شۇ جايدىكى دېھقانلارنىڭ ئېھتىياجىنى ئاساسەن قامدىيالايدىغان بولۇشى؛

5. مەدەنىيەت بازىرىنىڭ تەرەققىياتى، مەدەنىيەت ئەسلىھەلىرى قۇرۇلۇشى بەلگىلىك ئۆلچەمگە، سىستېمىغا چۈشكەن بولۇشى، تىجارەت بەلگىلىك دائىرىگە يەتكەن بولۇشى؛

6. مەدەنىيەت ساپاسى يۇقىرى، ئىقتىدارلىق، مۇقىم مەدەنىيەت قوشۇنى بولۇشى، كۇتۇپخانا، مەدەنىيەت يۇرتى ۋە مەدەنىيەت پونكىتلىرىنىڭ شتاتى مۇۋاپىق ھەل بولغان بولۇشى؛

7. كەسپىي ۋە ئىشتىن سىرتقى ئىجادىيەت ئىشلىرى راۋاجلانغان، مۇنەۋۋەر ئەسەرلەر داۋاملىق مەيدانغا چىققان بولۇشى؛

8. مەدەنىيەت پائالىيەتلىرى ئومۇملاشتۇرۇلغان، كۆپ خىللاشقان، مەزمۇنى ساغلام، دېھقانلارنىڭ قىزغىن قارشى ئېلىشىغا ئېرىشكەن بولۇشى كېرەك.

يېزىلاردا مەدەنىيەت جەھەتتە ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشنىڭ ئۆلچەم - تەلەپلىرىنى ئەمەلىيەت جەريانىدا داۋاملىق تولۇقلاش ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈش، ھەر قايسى جايلار تەكشۈرۈپ - تەتقىق قىلىش، تەكرار ئەمەلىيەتتىن ئۆتكۈزۈش ئارقىلىق ئۆز ئورۇنلىرىنىڭ ماددىي تۇرمۇش ئاساسى ۋە نوپۇس سانىغا ماس كېلىدىغان مەدەنىيەتتە ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش ئۆلچەملىرىنى تۈزۈپ چىقىشى، جۈملىدىن بۇ ئۆلچەملەرنى ئەمەلگە ئاشۇرىدىغان پىلان - تەدبىرلەرنى ئوتتۇرىغا قويۇشى لازىم.

يېزىلاردا مەدەنىيەتتە ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش قەدىمىنى تېزلىتىش ئۈچۈن مەدەنىيەت مىنىستىرلىكى قاتارلىق ئورۇنلار «مەدەنىيەتتە ئىلغار ناھىيە قۇرۇش»، «10 مىڭ چاقىرىملىق چېگرا رايون مەدەنىيەت كارىدورى قۇرۇلۇشى» ئېلىپ بېرىش، بالىلار ئاممىۋى مەدەنىيىتى بويىچە «مامكاپ پىلانى» نى يولغا قويۇشتىن ئىبارەت ئەسىر ھالقىيدىغان نۇقتىلىق مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى تەسەۋۋۇرىنى ئوتتۇرىغا قويدى ۋە بۇ ئۈچ چوڭ مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى دۆلەتنىڭ ئىجتىمائىي تەرەققىيات ئومۇمىي پىلانىغا كىرگۈزۈلدى.

نۆۋەتتە، مەملىكەت بويىچە 19 ئۆلكە - شەھەردە «مەدەنىيەتتە نەمۇنە ناھىيە قۇرۇش» پائالىيىتى قانات يايدۇرۇلۇپ، يېزا مەدەنىيىتىنى گۈللەندۈرۈشتە ناھايىتى زور رول ئوينىدى. مەدەنىيەت مىنىستىرلىكى ئوتتۇرىغا قويغان «مەدەنىيەتتە نەمۇنە ناھىيە قۇرۇش» ئۆلچىمىگە ئاساسەن ئۆتكەن يىل مەملىكەت بويىچە 66 ناھىيە «مەدەنىيەتتە نەمۇنە ناھىيە» بولۇپ تەقدىرلەندى. بۇ يىل يەنە مەدەنىيەتتە نەمۇنە ناھىيىدىن 100 نى باھالاپ تەقدىرلەش بېكىتىلدى. بۇ ناھىيىلەرنىڭ ئىلغار تەجرىبىلىرى مەملىكەت بويىچە قانات يايدۇرۇلۇۋاتقان «مەدەنىيەتتە نەمۇنە ناھىيە

قۇرۇش» پائالىيىتىنى يېڭى بىر باسقۇچقا كۆتۈرگۈسى.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بۇ خىزمەتكە ئەستايىدىل كۆڭۈل بۆلۈپ، شىنجاڭ بويىچە مەدەنىيەتتە نەمۇنە ناھىيە قۇرۇش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇش توغرىسىدا مەخسۇس ئۇقتۇرۇش چىقاردى. رەئىس ئابلەت ئابدۇرېشىت «جۇڭگو مەدەنىيەت گېزىتى» ۋە «شىنجاڭ گېزىتى»دا ئېلان قىلغان «مىللىي مەدەنىيەتنى جارى قىلدۇرۇپ، سەنئەتتە تېخىمۇ زور نەتىجىلەرنى يارىتايلى» دېگەن ماقالىسىدا ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە مەدەنىيەتتە نەمۇنە ناھىيە قۇرۇش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇشنىڭ مۇھىملىقىنى ئالاھىدە تەكىتلىدى.

مەملىكەت بويىچە قانات يايدۇرۇلغان «10 مىڭ چاقىرىملىق چېگرا رايون مەدەنىيەت كارىدورى قۇرۇلۇشى» ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىغا ئاساسەن «چېگرا رايون يىپەك يولى مەدەنىيەت كارىدورى قۇرۇلۇشى» دەپ ئاتىلىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئومۇمىي ئىجتىمائىي تەرەققىيات پىلانىغا كىرگۈزۈلدى. شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى 〔1995〕 111 - نومۇرلۇق ھۆججەت چۈشۈرۈپ، ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتىنىڭ «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى بويىچە يىپەك يولى چېگرا رايون مەدەنىيەت كارىدورى قۇرۇلۇشى پىلانى»نى تەستىقلاپ تارقىتىپ، ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمى قاتارلىق 30 تارماق ۋە ئاممىۋى تەشكىلاتنىڭ «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى بويىچە يىپەك يولى چېگرا رايون مەدەنىيەت كارىدورىنى بىرلىكتە قۇرۇش توغرىسىدىكى پىكرى»نى ماقۇللىدى ھەمدە بۇ خىزمەتكە مەخسۇس رەھبەرلىك قىلىش گۇرۇپپىسى قۇردى. مەدەنىيەت مىنىستىرلىكى بىلەن شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى «5 - نۆۋەتلىك مەملىكەت بويىچە 10 مىڭ چاقىرىملىق چېگرا رايون مەدەنىيەت كارىدورى قۇرۇلۇشى نەق مەيدان يىغىنى»نى بۇ يىل 9 - ئايدا قەشقەر ۋىلايىتىدە ئۆتكۈزۈشنى قارار قىلدى.

بالىلار ئاممىۋى مەدەنىيىتى بويىچە ئېلىپ بېرىلىۋاتقان «مامكاپ پىلانى» ئاپتونوم رايونىمىزدا «قار لەيلىسى بالىلار مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى» دەپ ئاتىلىپ، سىناق تەرىقىسىدە يولغا قويۇلدى. بۇ ئۈچ چوڭ يېزا مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى مەدەنىيەت ساھەسىدىن ھالقىپ ئۆتۈپ، ئومۇمىي ھۆكۈمەت ھەرىكىتىگە، ئورتاق ئېلىپ بارىدىغان جەمئىيەت ھەرىكىتىگە ئايلىنىپ، يېزا ئاممىۋى مەدەنىيىتىنى راۋاجلاندۇرۇشتا مۇھىم رول ئويناماقتا. بۇ ئۈچ چوڭ يېزا مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى يولغا قويۇش جەريانىدا قىلىدىغان خىزمەتلەر ئىنتايىن كۆپ ۋە مۇشەققەتلىك.

مەدەنىيەتتە ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش نىشانى بويىچە ئۈچ چوڭ قۇرۇلۇش تەرەققىيات پىلانىغا ئاساسەن تۆۋەندىكى خىزمەتلەرنى كۈچەيتىش لازىم.

1. 9 - بەش يىللىق پىلان مەزگىلىدە «ھەممە ناھىيىدە مەدەنىيەت يۇرتى ۋە كۇتۇپخانا بولۇش، ھەممە يېزىدا مەدەنىيەت پونكىتى بولۇش، ھەممە كەنتتە مەدەنىيەت ئۆيى بولۇش»نى جەزمەن ئەمەلگە ئاشۇرۇش لازىم. بۇ بىر مۇھىم ۋەزىپە. ئاپتونوم رايونىمىزدا تېخى 46 ناھىيە (شەھەر) دە كۇتۇپخانا قۇرۇلمىدى. مەدەنىيەت پونكىتلىرى ئىچىدە پونكىت قۇرۇلۇش كۆلىمى دۆلەت ئۆلچىمىدە بەلگىلەنگەن ئەڭ تۆۋەن چەك (200 كۋادرات مېتىر) دىن ئاشىدىغىنى ئومۇمىي سانىنىڭ 40% گىمۇ يەتمەيدۇ. شۇڭا، كۈچىنى مەركەزلەشتۈرۈپ يېزىلاردىكى مەدەنىيەت ئەسلىھەلىرى قۇرۇلۇشىنىڭ قەدىمىنى تېزلىتىش لازىم. بولۇپمۇ يېزا - بازار مەدەنىيەت ئەسلىھەلەر قۇرۇلۇشىنى يېزا - بازار ئومۇمىي قۇرۇلۇش ئۆلچىمى بويىچە ئېلىپ بېرىش كېرەك. بۇ قۇرۇلۇشقا سەل قاراشقا، ئېغىزدا سۆزلەپ قويۇپ ئەمەلىيەتتە قىلماسلىققا قەتئىي بولمايدۇ.

2. يېزىلاردا ئەدەبىيات - سەنئەت پائالىيىتىنى گۈللەندۈرۈپ، دېھقان - چارۋىچىلارنىڭ مەدەنىيەت تۇرمۇشىنى جانلاندۇرۇش، ئۇلارنى تېخىمۇ كۆپ مەنىۋى ئوزۇق بىلەن تەمىنلەش كېرەك. بۇ، دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق رايونلىرىدىكى مەدەنىيەت خىزمىتىنىڭ مەركىزىي ۋەزىپىلىرىدىن بىرى.

ئاپتونوم رايونىمىزدا ھازىر 57 ناھىيىدە سەنئەت ئۆمىكى بار. بۇ، يېزا مەدەنىيىتىدە زور قوشۇن، ئەلۋەتتە. ناھىيە (شەھەر) دەرىجىلىك سەنئەت ئۆمەكلىرىنى ياخشى باشقۇرۇپ، دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق رايونلىرىنىڭ مەدەنىيەت خىزمىتىدىكى تايانچلىق رولىنى ئوبدان جارى قىلدۇرۇش لازىم. ئاپتونوم رايونىمىزدىكى نۇرغۇن يېزىلاردا ئىشتىن سىرتقى سەنئەت ئەترەتلىرى بار. بۇ خىل سەنئەت ئەترەتلىرىنى كېڭەيتىش، تولۇقلاش، مۇستەھكەملەش لازىم. ئازسانلىق مىللەتلەرنىڭ «مەشرەپ»، «ئاقىنلار ئېيتىشىشى»، «نادام بايرىمى» قاتارلىق ئەنئەنىۋى سەنئەتلىرىنى زور كۈچ بىلەن قوللاپ، ئۇنى ساغلام، مۇقىم تەرەققىيات يولىغا سېلىش لازىم. مىللىي ۋە يەرلىك ئالاھىدىلىككە ئىگە سەنئەت تۈرلىرىنى ساقلاپ قالغان، تەرەققىي قىلدۇرغان يېزا، ناھىيىلەرگە مەخسۇس نام بېرىش ئۇسۇلىنى قوللىنىپ، ئەنئەنىۋى مىللىي سەنئەت تۈرلىرىنى قوغداش ۋە راۋاجلاندۇرۇش لازىم. مەسىلەن، مەدەنىيەت مىنىستىرلىكى مەكىت ناھىيىسىگە «دولان مۇقامى ناھىيىسى» دەپ نام بەردى. مۇشۇ خىل باھالاش، نام بېرىش ئۇسۇلى ئارقىلىق مىللىي، ئەنئەنىۋى مەدەنىيەتنى راۋاجلاندۇرۇشقا ئىلھام بېرىش كېرەك.

www.uyghurkitap.com

كىنو سەنئىتى - دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق رايونلىرىنىڭ مەدەنىيەت تۇرمۇشىنى بېيىتىشتا ئالاھىدە رول ئوينايدۇ. خادىملارنىڭ شتات كۆرسەتكۈچى، كىنو ئاپپاراتى، قاتناش قورالى قاتارلىقلار ھەل بولغان دۆلەت ئىگىلىكىدىكى كىنو قويۇش ئەترەتلىرى دېھقان - چارۋىچىلار رازى بولغان ئەھۋالدا بېلەت سېتىپ كىنو قويۇش، ئومۇمىي كىرىمدىن مەخسۇس مەبلەغ ئاجرىتىش، ھۆددىگە ئېلىپ كىنو قويۇپ بېرىش قاتارلىق ئۇسۇللار بىلەن ئۇلارنىڭ كىنو كۆرۈش تەس بولۇش قىيىنچىلىقىنى ھەقىقىي تۈردە ھەل قىلىشى لازىم.

3. ئەدەبىيات - سەنئەتنى دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق رايونلىرىغا يۈزلەندۈرۈشتە چىڭ تۇرۇش لازىم. كەسپىي سەنئەت ئۆمەكلىرىنى دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق رايونلىرىغا بېرىپ ئويۇن قويۇشقا تەشكىللەش، ئەڭ ياخشى ئويۇن (نومۇر) لار بىلەن دېھقان - چارۋىچىلارنىڭ مەنىۋى تەشنالىقىنى قاندۇرۇشقا سەپەرۋەر قىلىش - تەشكىللەش، يىللىق ئويۇن قويۇش ۋەزىپىسىنىڭ 60% نى يېزا - قىشلاقلاردا ئويۇن قويۇش ئارقىلىق ئورۇنداشنى بۇنىڭدىن كېيىنكى خىزمەتنىڭ يۆنىلىشى قىلىش كېرەك. مەدەنىيەت يۇرتلىرى ۋە ھەر دەرىجىلىك ئاممىۋى سەنئەت يۇرتلىرى، كۇتۇپخانىلار ئۆز خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش بىلەن بىر ۋاقىتتا، ھەر يىلى مەخسۇس ۋاقىت ئاجرىتىپ دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق رايونلىرىدا مەدەنىيەت - سەنئەت پائالىيەتلىرىنى تەشكىللىشى، يېزا ئاساسىي قاتلام مەدەنىيەت خادىملىرىغا كەسپىي جەھەتتىن يېتەكچىلىك قىلىشى لازىم.

4. مەدەنىيەتتە نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش لازىم. ئاپتونوم رايونىمىزدا يەنە 1 مىليوندىن ئارتۇق خەلقنىڭ قورسىقى توق، كىيىمى پۈتۈن بولۇش قىيىنچىلىقى تېخى ھەل بولمىدى، مەدەنىيەت جەھەتتە تېخىمۇ نامرات. شۇڭا، پۈتۈن جەمئىيەتنى ھەرىكەتلەندۈرۈپ، مەبلەغ، ئىقتىسادىي سىياسەت جەھەتتە ئالاھىدە ئېتىبار بېرىش تەدبىرلىرىنى قوللىنىپ، يېزىلاردا مەدەنىيەتتە نامراتلىقتىن قۇتۇلۇش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش لازىم. ھازىر پۈتۈن مەملىكەت جۇملىدىن ئاپتونوم رايونىمىز مىقياسىدا يېزىلارغا كىتاب تەقدىم قىلىش، سىستېمىلار بويىچە ھۆددىگە ئېلىپ ياردەم بېرىش قاتارلىق پائالىيەتلەر يولغا قويۇلۇپ، تەشەببۇسلىق نەتىجىسى ھاسىل قىلىندى. بۇ خىل ئەمەلىي ئۈنۈملۈك تەدبىرلەرنى تېخىمۇ مۇكەممەللەشتۈرۈپ ۋە ئۇنى جەمئىيەتكە - ھەر قايسى ئىدارە، ئورگان، شىركەت، جامائەت تەشكىلاتلىرى، ئاممىۋى تەشكىلاتلارغىچە كېڭەيتىپ ۋە يۈزلىنىپ، پارتىيە، ھۆكۈمەتنىڭ دېھقان - چارۋىچىلارغا بولغان غەمخورلۇقىنى يەتكۈزۈپ، ئۇلارنىڭ مەدەنىيەتتە نامراتلىقتىن قۇتۇلۇشىغا ھەقىقىي تۈردە ياردەم بېرىشىمىز لازىم. بۇ خىزمەتنى ئوبدان ئىشلەشتە، دۆلەتنىڭ تۈرلۈك مەدەنىيەت ئىقتىسادىي سىياسەتلىرىنى ئىجرا قىلىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش مەبلىغىنى مەدەنىيەتتە نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇشقىمۇ ئىشلىتىش لازىم.

6. بىر قولدا گۈللەندۈرۈشنى، بىر قولدا باشقۇرۇشنى چىڭ تۇتۇپ، مەدەنىيەت بازىرىنى ساغلام راۋاجلاندۇرۇش لازىم.

پارتىيە 11 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 3 - ئومۇمىي يىغىنىدىن بۇيان، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشنىڭ چوڭقۇرلىشىشى، بولۇپمۇ سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى قۇرۇلمىسىنىڭ تەدرىجىي ئورنىتىلىشىغا ئەگىشىپ، تىجارەت خاراكتېرلىك ئويۇن قويۇش، ماھارەت كۆرسىتىش، مەدەنىي كۆڭۈل ئېچىش سورۇنلىرى، كىتاب، گېزىت - ژۇرنال قاتارلىق نەشر بۇيۇملىرىنى تارقىتىش، توپ ۋە پارچە سېتىش، ئىجارىگە بېرىش، ئۈن - سىن بۇيۇملىرىنى توپ ۋە پارچە سېتىش، ئىجارىگە بېرىش، ئاڭلىتىش ۋە كۆرسىتىش، كىنو فىلىملىرىنى تارقىتىش ۋە قويۇش، مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرى، گۈزەل سەنئەت ئەسەرلىرى تىجارىتى، تىجارەت خاراكتېرلىك مەدەنىيەت - سەنئەت كۆرگەزمىسى ۋە مەدەنىيەت - سەنئەت كۇرسلىرى، مەدەنىيەت ۋاستىچىلىكى، چەت ئەللەر بىلەن تىجارەت خاراكتېرلىك مەدەنىيەت ئالماشتۇرۇش قاتارلىق كۆپ خىل مەزمۇننى ئۆز ئىچىگە ئالغان، دۆلەت ۋە كوللېكتىپنى ئاساس قىلىپ، شەخسلەر بىلەن بىرلىكتە باشقۇرىدىغان مەدەنىيەت بازىرى شەكىللەندى ۋە تەرەققىي قىلدى. مەدەنىيەت بازىرى ئېلىمىز ئومۇمىي سوتسىيالىستىك بازىرى سىستېمىسىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى، سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ مۇھىم قىسمى. مەدەنىيەت بازىرىنىڭ ساغلام راۋاجلىنىشى، مۇنەۋۋەر مىللىي مەدەنىيەتنى جارى قىلدۇرۇش، مەدەنىيەت ئالماشتۇرۇشنى كۈچەيتىش، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ كۈنسېرى ئېشىپ بېرىۋاتقان مەنىۋى مەدەنىيەت ئېھتىياجىنى قاندۇرۇش، مەدەنىيەت - سەنئەت ئورۇنلىرىنىڭ ئىقتىسادىي شارائىتىنى ياخشىلاشتا مۇھىم رول ئويناۋاتىدۇ.

مەدەنىيەت بازىرىدا سەنئەت مەھسۇلاتلىرىنى ئالماشتۇرۇش ئاساسىي سالماقنى ئىگىلەيدۇ. بۇنىڭدا ئېسىل ئەدەبىيات - سەنئەتنى ئاساس قىلغان ھالدا ھەر خىل ئاممىباب ئەدەبىيات - سەنئەتنىمۇ بىللە راۋاجلاندۇرۇش لازىم. ئەدەبىيات - سەنئەت مەھسۇلاتلىرى بازار ئىگىلىكىگە يۈزلەندۈرۈلگەندىن بۇيان ئاممىباب ئەدەبىيات - سەنئەت ئالاھىدە تېز تەرەققىي قىلدى. ئۇ، خېرىدارلىرى كۆپ، تارقىلىش دائىرىسى كەڭ

بولۇشتەك ئالاھىدىلىكى بىلەن خەلق ئاممىسىنىڭ كۆپ قاتلاملىق مەنىۋى ئېھتىياجىنى قاندۇرۇش، مەدەنىيەت بازىرىنى گۈللەندۈرۈش ۋە ئەدەبىيات - سەنئەتنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە ئاكتىپ رول ئوينىدى. شۇنداقلا ئاممىباب ئەدەبىيات - سەنئەتتە نۇرغۇن مۇنەۋۋەر ئەسەرلەر مەيدانغا چىقتى، بۇنى ئەلۋەتتە مۇئەييەنلەشتۈرۈش لازىم. لېكىن ئاممىباب ئەدەبىيات - سەنئەتتىمۇ سۈپىتى ناچار، مۇقامى چۈشكۈن، مەزمۇنى ساغلام بولمىغان، تەقلىد قىلىنغان، سەنئەت جەھەتتە پىشمىغان ئەسەرلەرمۇ ئاز ئەمەس. بۇنىڭغا نىسبەتەن سىياسەت، قانۇن ۋە تەربىيە ئارقىلىق يېتەكلەش، باشقۇرۇش ئارقىلىق ئاممىباب ئەدەبىيات - سەنئەتنى ساغلام راۋاجلىنىش يولىغا سېلىش لازىم.

ئېسىل، ئەنئەنىۋى ئەدەبىيات - سەنئەت بىر مىللەتنىڭ مەدەنىيەت ساپاسىنىڭ بەلگىسى، ئۇزۇن تارىخىي مەزگىللىك مەدەنىيەت تەرەققىياتىنىڭ مېۋىسى، دۇنيا مەدەنىيەت خەزىنىسىگە قوشقان تۆھپىسىدۇر. ئۇ، مىللەتنىڭ مەدەنىيەت ساپاسىنى ئۆستۈرۈش، ئىپتىخارلىق تۇيغۇسىنى ئۇرغۇتۇشتا ئالاھىدە رول ئوينايدۇ. ئېسىل ئەدەبىيات - سەنئەت ئەسەرلىرىنى ئىجاد قىلىشنى ئاساس قىلىشتىن مەقسەت - دەۋر ۋە مىللەتكە ۋەكىللىك قىلىدىغان سەنئەت گۆھەرلىرىنى مەيدانغا كەلتۈرۈپ، مەدەنىيەت تارىخى خەزىنىسىنى بېيىتىشتىن ئىبارەت. مىللەتنىڭ ئېسىل مەدەنىيەت ئەنئەنىسىگە ۋەكىللىك قىلىدىغان مۇنداق ئېسىل ئەدەبىيات - سەنئەت گۆھەرلىرىنى دۆلەت مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا ئائىت نۇقتىلىق تۈرلەر قاتارىدا ئاسرايدۇ، يۆلەش سىياسىتىنى يولغا قويىدۇ.

ئېسىل ئەدەبىيات - سەنئەت بىلەن ئاممىباب ئەدەبىيات - سەنئەتنىڭ مەنىۋى مەدەنىيەت بەرپا قىلىشتىكى ئورنى، ئەدەبىيات - سەنئەتتىكى ئورنى، مەدەنىيەت بازىرىدىكى رولى ئوخشىمايدۇ. شۇڭا، بۇ ئىككى خىل ئەدەبىيات - سەنئەتنىڭ مۇناسىۋىتىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىپ، تۈرگە ئايرىپ يېتەكچىلىك قىلىش پرىنسىپى بويىچە، ئوخشىمىغان باشقۇرۇش تەلىپى ۋە ئوخشىمىغان سىياسەتلەرنى تۈزۈپ چىقىپ، ئېسىل ئەدەبىيات - سەنئەت ئەسەرلىرى بىلەن ئاممىباب ئەدەبىيات - سەنئەت ئەسەرلىرى بىللە مەۋجۇت بولۇپ تۇرىدىغان، ئورتاق تەرەققىي قىلىدىغان، بىر - بىرىنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرىدىغان، خەلق ئاممىسى ھەر ئىككىسىدىن تەڭ ھوزۇرلىنىدىغان ئاۋات مەنزىرىنى شەكىللەندۈرۈش لازىم.

مەدەنىيەت بازىرىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، خەلق ئۈچۈن، سوتسىيالىزم ئۈچۈن خىزمەت قىلىش يۆنىلىشىدە چىڭ تۇرۇش، ئىدىيىۋى مەزمۇنى ساغلام، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىغا پايدىلىق مەنىۋى مەھسۇلاتلار ۋە مەدەنىي كۆڭۈل ئېچىش پائالىيەتلىرىنى تەشەببۇس قىلىش، مۇنەۋۋەر مىللىي مەدەنىيەتنىڭ ئېسىل ئەنئەنىسىگە ۋارىسلىق قىلىش ۋە جارى قىلدۇرۇش، يەرلىك تۈسكە ۋە مىللىي ئالاھىدىلىككە ئىگە مەدەنىيەت تىجارەتلىرىگە ئىلھام - مەدەت بېرىش كېرەك. دۆلەتنىڭ ئىززەت - غۇرۇرىغا داغ تەگكۈزىدىغان، مەزمۇنى ئەكسىيەتچىل، شەھۋانىي بولغان، فېئودال خۇراپاتلىق، قاتىللىق، زوراۋانلىق، قىمارۋازلىق تەرغىب قىلىنىدىغان، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىغا ۋە تەرەققىياتقا پايدىسىز بولغان ھەر قانداق مەدەنىيەت تىجارىتى مەنئىي ۋە بىكار قىلىنىدۇ. دېمەك، مەدەنىيەت بازىرىنى باشقۇرۇشتا بىر قولدا گۈللەندۈرۈشنى، بىر قولدا مەنىۋى ئەخلەتلەرنى تازىلاشنى چىڭ تۇتۇش، ھەر ئىككىلا قول قاتتىق بولۇش كېرەك.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق 8 - نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 16 - سانلىق يىغىنىدا: «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ مەدەنىيەت بازارلىرىنى باشقۇرۇش نىزامى» ماقۇللاندى ۋە «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ ئۈن - سىن بازارلىرىنى باشقۇرۇشنى يولغا قويۇش چارىسى» يولغا قويۇلۇپ، مەدەنىيەت بازارلىرىنى باشقۇرۇش قانۇن يولىغا سېلىندى. بۇ «مىزان» دا، مەدەنىيەت بازىرىنىڭ خاراكتېرى، يېتەكچى ئىدىيىسى تېخىمۇ ئايدىڭلاشتۇرۇلۇپ، مەدەنىيەت بازىرىنى باشقۇرۇش تۈزۈلمىسى ئېنىق بېكىتىلدى، مەسئۇلىيەت، ھوقۇق، مەجبۇرىيەت ئايدىڭلاشتۇرۇلدى. «مىزان» نىڭ ماقۇللىنىشى مەدەنىيەت بازارلىرىنى تېخىمۇ جانلاندۇرۇش، باشقۇرۇش، ساغلام راۋاجلاندۇرۇشتا چوڭ رول ئوينايدۇ.

مەدەنىيەت بازارلىرىنى باشقۇرۇشتا «مىزان» نى ئەستايىدىل ئىزچىللاشتۇرۇپ، ھەر خىل ئىقتىسادىي سىياسەتلەر ۋە باج سىياسەتلىرىنى ئىجرا قىلىپ ۋە تەتقىق قىلىپ، مەدەنىيەت بازىرىنىڭ تەرەققىياتىنى ياخشى ئىقتىسادىي مۇھىت بىلەن تەمىنلەش لازىم.

7. شىنجاڭنىڭ كۆپ مىللەتلىك ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىنى گۈللەندۈرۈشتىكى ئاچقۇچ - يەنىلا مەدەنىيەت - سەنئەت ساھەسىدىكى ئىختىساس ئىگىلىرىنى بايقاش، تەربىيىلەش، يېتىشتۈرۈش، ئىجادىيەت قوشۇنىنىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش، ئىجادىيەتچىلەرنى قايناق تۇرمۇشقا چوڭقۇر چۆكۈپ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ئىشلىرىنى ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنى مەدھىيىلەيدىغان، بەدىئىي جەزبىلىككە ئىگە مەنىۋى مەھسۇلاتلارنى مەھسۇلاتلارنى تېخىمۇ كۆپ ئىجاد قىلىپ، مەزمۇنى مول، كۆپ قاتلاملىق، خىلمۇ خىل سەنئەت ئەسەرلىرى بىلەن ھەر مىللەت خەلق ئاممىسىنىڭ مەنىۋى تۇرمۇش ئېھتىياجىنى قاندۇرۇشقا ئىلھاملاندۇرۇش، ئۇلارنىڭ ئاكتىپلىقى ۋە ئىجادچانلىقىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇش

www.uyghurkitap.com

ئۈچۈن ئۇلارغا ئىنتىپاقلاشقان، دېموكراتىك، دوستانە، تىنچ - ئازادە كەيپىيات ۋە مۇھىت يارىتىپ بېرىشتە.

پارتىيە مىللىي سىياسىتىنىڭ شانلىق نۇرىدا ئازادلىقتىن بۇيان، بولۇپمۇ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشتىن بۇيان ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مەدەنىيەت - سەنئەت ئىشلىرىدا غايەت زور تەرەققىيات ۋە گۈللىنىش مەنزىرىسى بارلىققا كەلدى. ھەر قايسى مىللەتلەردىن بىر تۈركۈم مۇنەۋۋەر ئىجادىيەتچىلەر، كومپوزىتورلار، رېژىسسورلار، ئارتىسلار مەيدانغا كېلىپ خەلقنىڭ مەنىۋى تۇرمۇشىنى بېيىتىش، شىنجاڭنىڭ ئەدەبىيات - سەنئىتىنى گۈللەندۈرۈشتە قالتىس زور تۆھپە قوشتى. ئۇلارنىڭ تۆھپىسىنى خەلق ئۇنتۇمايدۇ، تارىخ ئۇنتۇمايدۇ. نەتىجىلەر سۆزلەنگەن ۋاقىتتا شۇنىمۇ كۆرۈشىمىز كېرەككى، نۆۋەتتە سەنئەتنىڭ ھەر قايسى تۈرلىرىدە يەنىلا خەلق ئاممىسىنىڭ ئېتىراپ قىلىشىغا ئېرىشكەن، ۋەكىللىك خاراكتېرىگە، يول ئېچىپ ئىلگىرىلەش روھىغا ئىگە تالانتلىق ئىجادىيەتچىلەر، كومپوزىتورلار، رېژىسسورلار، ئورۇندىغۇچىلار كەمچىل بولماقتا. كۆپلىگەن سەنئەت ئۆمەكلىرىدە كونىلار بىلەن يېڭىلارنىڭ ئورۇن ئالمىشىشى بىلەن كېلىپ چىققان ئۈزۈكچىلىك مەسىلىسى ھەل قىلىنغىنى يوق. شۇڭلاشقا، ھەر قايسى سەنئەت تۈرلىرىدىكى ئەسىر ھالقىيدىغان ياش ئىختىساس ئىگىلىرىنى تەربىيىلەپ يېتىشتۈرۈش نۆۋەتتىكى ئىنتايىن جىددىي ۋەزىپىمىز بولۇپ تۇرماقتا. ياش ئىختىساسلىق سەنئەتكارلار سەنئەت ئىشلىرىمىز-نىڭ كېلەچىكى، ئۈمىدى ۋە ۋارىسى. بىز سەنئەت تەربىيىسىنى زور كۈچ سەرپ قىلىپ ياخشى يولغا قويۇشىمىز، كۆپ خىل تۈر، كۆپ خىل قاتلام، كۆپ خىل يول، كۆپ خىل شەكىللەر ئارقىلىق زور بىر تۈركۈم ئىختىساسلىق سەنئەتكارلار - مۇنەۋۋەر كىنو، تىياتىر ئەسىرى يازغۇچىلىرى، كومپوزىتورلار، رېژىسسورلار ئارتىسلارنى تەربىيىلەپ يېتىشتۈرۈشىمىز لازىم. بۇنىڭ ئۈچۈن مەدەنىيەت تارماقلىرىدا مۇئەييەن پىلان، كۆڭۈلدە سان بولۇشى، ھەر خىل يوللار بىلەن تەربىيىلەشكە ماھىر بولۇشى، ئىختىساس ئىگىلىرىنى ھۆرمەت قىلىش، قەدىرلەش، ئاسراشنى بىلىشى لازىم.

سەنئەت كۆپ ھاللاردا شەخسنىڭ ئەمگىكى بولۇپ شەكىللىنىدۇ. سەنئەتتە شەخسىي تالانت زور رول ئوينايدۇ. تالانت ئىگىلىرى خەلق ئىچىدە بولىدۇ. شۇڭا تالانت ئىگىلىرىنى بىخ - مايسا ھالىتىدە بايقاشقا ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىپ، ئەدەبىيات - سەنئەت قوشۇنىغا داۋاملىق يېڭى قان تولۇقلىشىمىز لازىم. مەدەنىيەت - سەنئەت تارماقلىرى ئىختىساس ئىگىلىرىنىڭ رولىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇش بىلەن بىرگە ئاكتىپ تۈردە ھەر قايسى جايلاردىن ئىختىساس ئىگىلىرىنى كىرگۈزۈشى ۋە قوبۇل قىلىشى لازىم. يېقىنقى يىللاردىن بۇيان بەزى ۋىلايەت، ئوبلاستلاردىكى مەدەنىيەت تارماقلىرى بېيجىڭ، شاڭخەي قاتارلىق شەھەرلەردىن ئىختىساس ئىگىلىرىنى كىرگۈزۈپ، ئۇلارنى ئۇستاز تۇتۇپ، سەنئەتتە نۇرغۇن يېڭىلىقلارنى ياراتتى. ئۇلار ھاسىل قىلغان بۇ ياخشى تەجرىبىنى تۈزۈمگە ئايلاندۇرۇشىمىز لازىم.

ئىختىساس ئىگىلىرىنى يېتىشتۈرۈشتە ئەڭ مۇھىمى يەنىلا ھەر قايسى مىللەتلەر چارە - تەدبىر تېپىپ، ئۆزىنىڭ ئىختىساس ئىگىلىرىنى تەربىيىلەش يولىدا مېڭىشى لازىم. ئۇلاردىن كېلىپ چىققان تالانت ئىگىلىرىنىڭ ئاممىۋى ئاساسى كۈچلۈك بولۇپ، ئۆزلىرىنىڭ مىللىي مەدەنىيەت ئەنئەنىسى ئاساسىدا ئۆسۈپ يېتىلگەن، تەرەققىيات ئىستىقبالى زور. سەنئەت ئۆمەكلىرى ۋە ھەر دەرىجىلىك سەنئەت مەكتەپلىرىدە نىشانلىق تەربىيىلەش، جايلارنىڭ يەرلىك سەنئەت ئالاھىدىلىكى، سەنئەت تۈرلىرىنىڭ تەرەققىياتىغا ئاساسەن ئۆز ئارا ئالماشتۇرۇش، بىر -بىرىنىڭ كەم جايلىرىنى تولۇقلاش تالانت ئىگىلىرىنى تەربىيىلەشتىكى بىر ئۈنۈملۈك ئۇسۇلدۇر.

تالانت ئىگىلىرىنى تەربىيىلەشتە، بىز يەنە دۆلىتىمىز ۋە ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئالاھىدىلىككە ئاساسەن، خەنزۇ ئەدىب - سەنئەتكارلىرى بىلەن ئاز سانلىق مىللەتلەر ئەدىب - سەنئەتكارلىرىنىڭ ئۆز ئارا ئۆگىنىشى، تەجرىبە ئالماشتۇرۇشى، بىر - بىرىنىڭ ئارتۇقچىلىقىنى قوبۇل قىلىپ بىرلىكتە ئىجاد قىلىشىنى تەشەببۇس قىلىشىمىز لازىم. ئۆز ئارا ئۇستاز تۇتۇش ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتىنى گۈللەندۈرۈشتىكى مۇھىم تەجرىبە بولۇپلا قالماي، ئىختىساس ئىگىلىرىنى تەربىيىلەشتىمۇ ئەڭ ئىشەنچلىك، ئۈنۈملۈك چارىدۇر. بىز بۇنى ئاڭلىق تۈردە تۈزۈمگە ئايلاندۇرۇشىمىز لازىم. تالانتلىق سىنارىست - دراماتورگلار، ئەدىبلەر، كومپوزى-تورلار، رېژىسسورلار، داڭلىق ئارتىسلار شۇ دەۋردىكى ئەدەبىيات - سەنئەت تەرەققىياتىنىڭ ۋەكىلى، دۆلەت ۋە مىللەتنىڭ ئەڭ قىممەتلىك بايلىقىدۇر. ئۇلارنى تەربىيىلەپ يېتىشتۈرۈشكە ئالاھىدە كۈچ سەرپ قىلىشىمىز، بولۇپمۇ ياشلاردىن دەۋر ھالقىيدىغان ئاتاقلىق ئىجادىيەتچى-لەر بىلەن سەنئەتكارلارنى تەربىيىلەشكە ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىشىمىز ۋە بۇ خىزمەتنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويۇشىمىز لازىم. سەنئەت قوشۇنىنى داۋاملىق يېڭىلاش، يېڭى قان كۆپەيتىش، سەنئەت تۈر - شەكىللىرى بويىچە نۇقتىلىق تەربىيىلەشتە بالىلار ئىچىدىن تاللاشقا ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىش، ئاقسۇ، قەشقەر، كۈيتۇڭلاردىكى سەنئەت مەكتىپى ۋە سەنئەت سىنىپلىرىنى ۋە شىنجاڭ «ئاق تېرەك» ئۇسسۇلچىلار سەنئەت ئۆمىكىنى ياخشى باشقۇرۇش؛ تالانت ئىگىلىرىنى ۋاقتىدا بايقاش ۋە

ئۇقتىلىق تەربىيىلەشتە ئۇلارنىڭ رولىنى ياخشى جارى قىلدۇرۇش كېرەك. مەدەنىيەت، سەنئەت خىزمىتى جەريانىدا، بىلىمگە، ئىختىساس ئىگىلىرىگە، سەنئەتكە، سەنئەتكارلارغا ھۆرمەت قىلىدىغان، ئىختىساس ئىگىلىرىنىڭ كۆپلەپ يېتىلىشىگە كەڭ يول ئاچىدىغان كەيپىياتنى شەكىللەندۈرۈش لازىم. مىللىي مەدەنىيەتنى تەرەققىي قىلدۇرۇش يولىدا تۆھپە قوشقان ئىجادىيەتچى - سەنئەتكارلارنى تەقدىرلەش، ئۇلارنىڭ ئۆز تالانتىنى جارى قىلدۇرۇش يولىدا كۆرسەتكەن ئىجابىي تىرىشچانلىقىنى زور كۈچ بىلەن قوللاش ۋە رىغبەتلەندۈرۈش لازىم. ھەر خىل ئېتىبار بېرىش سىياسەتلىرىنى يولغا قويۇپ، ئۇلارنىڭ تۇرمۇش شارائىتىنى ياخشىلاش، ھازىرقى مەدەنىيەت - سەنئەت قوشۇنىمىزنى مۇقىملاشتۇرۇش بىلەن بىر ۋاقىتتا، تالانت ئىگىلىرىنىڭ سىرتقا ئېقىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش لازىم. ئىختىساس ئىگىلىرىنى تەربىيىلەش، ئىختىساس ئىگىلىرىنى كىرگۈزۈش، ئىختىساس ئىگىلىرىنى ھۆرمەت قىلىش، ئاسراش ئارقىلىق ھەر مىللەتنىڭ زور بىر تۈركۈم تالانت ئىگىلىرى قوشۇنىنى شەكىللەندۈرگەندىلا، زور قوشۇن ئەۋزەللىكى بىلەن روشەن مىللىي ئالاھىدىلىككە، يۇقىرى بەدىئىي سۈپەتكە ئىگە نادىر سەنئەت ئەسەرلىرىنى كۆپلەپ يارىتىپ، شىنجاڭنىڭ مەدەنىيەت - سەنئەت ئىشلىرىنىڭ سەۋىيىسىنى يېڭى ۋە يۈكسەك پەللىگە كۆتۈرگىلى، شۇ ئاساستا مەملىكەتكە ۋە دۇنياغا يۈزلەندۈرگىلى بولىدۇ.

8. ھەر مىللەت مەدەنىيەت - سەنئەت خادىملىرىنىڭ ئىتتىپاقلىقى - مەدەنىيەت - سەنئەت خىزمىتى تەرەققىياتىنىڭ تۈپ كاپالىتى.

سوتسىيالىستىك مەدەنىيەت - سەنئەت خىزمىتى - ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئورتاق ئىشى. مەدەنىيەت - سەنئەت ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتى ھەر مىللەت مەدەنىيەت - سەنئەت خادىملىرىنىڭ ئورتاق تىرىشچانلىقىنىڭ نەتىجىسى. ئاپتونوم رايونىمىزدا تېخىمۇ شۇنداق. ئىتتىپاقلىقتىن ئۇيۇشۇشچانلىق، جەڭگىۋارلىق، ئەقىل - پاراسەت، ئىجادچانلىق بارلىققا كېلىدۇ. ھەر مىللەت مەدەنىيەت - سەنئەت خادىملىرى بىردەك ئىتتىپاقلاشقاندىلا، مەدەنىيەت - سەنئەت سېپىنىڭ مۇقىملىقىنى ساقلاپ، زېھنىي - كۈچىنى مەركەزلەشتۈرۈپ ئىجادىيەت بىلەن شۇغۇللانغىلى، كۆپچىلىكنىڭ ئەقىل - پاراسىتىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇپ، تارىخ ۋە ئەجدادلارنىڭ بىزدىن كۈتكەن ئۈمىدىنى ئاقلىغىلى بولىدۇ.

نۆۋەتتە، ئەدەبىيات - سەنئەتچىلەر ئىچىدە باش كۆتۈرۈپ قالغان گۇرۇھۋازلىق، يۇرتۋازلىق، بىر - بىرىنى كۆرەلمەسلىك، ھەسەتخورلۇق، تۆھپىكارلارغا توغرا مۇئامىلە قىلماسلىق ... تەك ئىللەتلەر مەدەنىيەت - سەنئەت سېپىنىڭ ئىتتىپاقلىقىغا تەسىر يەتكۈزمەكتە.

شىنجاڭغا نىسبەتەن ئېيتقاندا، ھەر مىللەت ئەدەبىيات - سەنئەتچىلىرىنىڭ ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىش ئىنتايىن مۇھىم. تارىختىن بۇيان ھەر مىللەت خەلقى تەقدىرداش، قەلبداش بولۇپ، ئۆز ئارا ئۆگىنىش، ئالماشتۇرۇش، تولۇقلاش ئاساسىدا شىنجاڭنىڭ كۆپ مىللەتلىك مەدەنىيەت - سەنئىتىنى ياراتقان. ئازادلىقتىن بۇيان، مەدەنىيەت - سەنئەت ساھەسىدە قولغا كەلتۈرۈلگەن شانلىق نەتىجىلەر ئالدى بىلەن ھەر قايسى قېرىنداش مىللەتلەرنىڭ، بولۇپمۇ خەنزۇ ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرى بىلەن ھەر مىللەت ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرىنىڭ دوستلۇقى، ھەمجەھەتلىكى، ئىجادىي ھەمكارلىقىدىن بارلىققا كەلگەن. مەسىلەن، مەشھۇر مۇقام ئۇستازى تۇردى ئاخۇن ئاكا بىلەن مۇزىكىشۇناس ۋەن تۇڭشۇننىڭ كەسپىي ھەمكارلىقى بولمىسا، يوقىلىش گىردابىغا بېرىپ قالغان ئۇيغۇر «12 مۇقام» نىڭ نوتىغا ئېلىنىشى، رەتلىنىشى، نەشر قىلىنىشى ۋە بۈگۈنكىدەك زور تەرەققىيات ئىستىقبالىغا ئىگە بولۇپ، دۇنياۋى شۆھرەتكە ئىگە بولۇشىنى تەسەۋۋۇر قىلىش قىيىن ئىدى. بۇ بىر ئۆرنەك قىلغۇدەك ئاجايىپ جانلىق پاكىت. ھەر مىللەت ئەدەبىيات - سەنئەتچىلىرى ئۆز ئارا كەمتەرلىك بىلەن ئۆگىنىش، ئارتۇقچىلىقلىرىنى جارى قىلدۇرۇپ يېتەرسىزلىكلىرىنى تولدۇرۇش جەريانىدا چۈشىنىشنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، ئىتتىپاقلىقنى ئىلگىرى سۈرۈشى لازىم. بۇ، ئاز سانلىق مىللەتلەر مەدەنىيەت - سەنئەت قوشۇنىنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈش، شىنجاڭنىڭ مەدەنىيەت - سەنئەت ئىشلىرىنى راۋاجلاندۇرۇشتا ئىنتايىن مۇھىم تارىخىي تەجرىبىدۇر. بۇ خىل تارىخىي ئەنئەنىنى كەڭ جارى قىلدۇرۇش ھەر مىللەت مەدەنىيەت - سەنئەت خادىملىرىنىڭ ئۆز ئارا ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىشتە مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە.

شىنجاڭ كۆپ مىللەتلىك رايون، ھەممە مىللەت ئۆزىگە خاس مەدەنىيەت ئەنئەنىسىگە ئىگە. شۇڭا، بىز ھەر مىللەت ئەدەبىيات - سەنئەتچىلىرىنىڭ ئىتتىپاقلىقىنى يەنىمۇ كۈچەيتىپ، ئۆز ئارا بىر - بىرىنى ھۆرمەتلەيدىغان، دوستانە، دېموكراتىك، تىنچ - ئازادە كەيپىيات ۋە مۇھىت يارىتىپ، ئۇلارنىڭ ئاكتىپلىقى ۋە ئىجادچانلىقىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇپ، دادىل يېڭىلىق يارىتىپ، شىنجاڭنىڭ كۆپ مىللەتلىك سوتسىيالىستىك مەدەنىيەت - سەنئىتىنىڭ تېخىمۇ زور گۈللەپ - ياشنىغان يېڭى باھارىنى كۈتۈۋالايلى. (MI)

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

شىنجاڭنىڭ 1995 - يىللىق مەدەنىيەت - سەنئەت خىزمىتىدىن ئۈچۈرلار

ۋەن يۈك

(شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتى ئىشخانىسىنىڭ مۇدىرى)

1995 - يىلى شىنجاڭنىڭ مەدەنىيەت - سەنئەت خىزمىتىدە زور نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلگەن مول ھوسۇللۇق يىل بولدى:

1. ئاپتونوم رايونغا بىۋاستە قاراشلىق (ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتىنىڭ بىۋاستە باشقۇرۇشىدىكى - مۇھەررىردىن) سەنئەت ئۆمەكلىرىنىڭ تۈزۈلمە ئىسلاھاتىدا بەلگىلىك ئىلگىرىلەش بولدى.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتى «ئاپتونوم رايونغا بىۋاستە قاراشلىق سەنئەت ئۆمەكلىرىدە تەكلىپ قىلىش تۈزۈمىنى يولغا قويۇش لايىھىسى»، «ئاپتونوم رايونغا بىۋاستە قاراشلىق سەنئەت ئۆمەكلىرىنىڭ تۈزۈلمىسى ۋە شتاتىنى بېكىتىش لايىھىسى»، «ئاپتونوم رايونغا بىۋاستە قاراشلىق سەنئەت ئۆمەكلىرىگە ئىقتىسادىي ئۈنۈم ئاساسىدا خېرىدار چاقىرىش چارىسى»، «ئاپتونوم رايونغا بىۋاستە قاراشلىق سەنئەت ئۆمەكلىرىنىڭ ئويۇن قويۇش قېتىم سانىغا قاراپ ياردەم پۇل ۋە مۇكاپات بېرىش چارىسى»، «ئاپتونوم رايونغا بىۋاستە قاراشلىق سەنئەت ئۆمەكلىرى باشلىقلىرىنىڭ ۋەزىپە ئۆتەش مەسئۇلىيەت توختامنامىسى» قاتارلىق بەش پارچە مۇھىم ھۆججەتنى تەستىقلاپ تارقاتتى؛ شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتىنىڭ نازىرى بىلەن ئاپتونوم رايونغا بىۋاستە قاراشلىق سەنئەت ئۆمەكلىرىنىڭ باشلىقلىرى مەسئۇلىيەت توختامنامىسى ئىمزالىدى. بۇ ئۆمەكلەردىن شىنجاڭ دراما ئۆمىكى، شىنجاڭ مۇقام ئانسامبىلى ۋە شىنجاڭ ئوپېرا ئۆمىكى خادىملارنى تەكلىپ قىلىپ ئىشلىتىش تۈزۈمىنى رەسمىي يولغا قويدى.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شتات كومىتېتىنىڭ تەستىقلىشى بىلەن شىنجاڭ «ھەۋەسكارلار» مۇزىكا ئۆمىكى قۇرۇلدى.

2. «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى بويىچە يېزىلىق يولى چېگرا رايون مەدەنىيەت كارىدورى قۇرۇلۇشى»دا كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلدى.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى [1995] 111 - نومۇرلۇق ھۆججەت چۈشۈرۈپ، ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتىنىڭ «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى بويىچە يىپەك يولى چېگرا رايون مەدەنىيەت كارىدورى قۇرۇلۇشى پىلانى»نى تەستىقلاپ تارقىتىپ، ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمى قاتارلىق 30 تارماق ۋە ئاممىۋى تەشكىلاتنىڭ «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى بويىچە يىپەك يولى چېگرا رايون مەدەنىيەت كارىدورىنى بىرلىكتە قۇرۇش توغرىسىدىكى پىكرى»نى ماقۇللىدى ھەمدە بۇ خىزمەتكە مەخسۇس رەھبەرلىك قىلىش گۇرۇپپىسى قۇردى.

1995 - يىلى 9 - ئايدا، مەدەنىيەت مىنىستىرلىكى بىلەن يېزا ئىگىلىك مىنىستىرلىكىنىڭ ئۇيۇشتۇرۇشىدا «مەملىكەتلىك بوز يەر ئۆزلەشتۈرۈش سىستېمىسى بويىچە 10 مىڭ چاقىرىملىق چېگرا رايون مەدەنىيەت كارىدورى قۇرۇلۇشى نەق مەيدان يىغىنى» شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەندە ئۆتكۈزۈلدى.

مەدەنىيەت مىنىستىرلىكى بىلەن شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى «5 - نۆۋەتلىك مەملىكەت بويىچە 10 مىڭ چاقىرىملىق چېگرا رايون مەدەنىيەت كارىدورى قۇرۇلۇشى نەق مەيدان يىغىنى»نى 1996 - يىلى 9 - ئايدا قەشقەر ۋىلايىتىدە ئۆتكۈزۈشنى قارار قىلدى.

3. ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتى تەشكىللىگەن «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 40 يىللىقىنى تەبرىكلەش بويىچە چوڭ

مەدەنىيەت - سەنئەت گېزىتى
1996 - يىل 1 - سان. ئومۇمىي 22 - سان

تېخىكى ئەدەبىيات - سەنئەت پائالىيىتى» مەركەز ۋەكىللەر ئۆمىكى، ئاپتونوم رايون رەھبەرلىكى ۋە ھەر مىللەت ئاممىسىنىڭ قىزغىن ئالقىشى ۋە يۇقىرى باھاسىغا ئېرىشتى.

4. ئەدەبىيات - سەنئەت ئىجادىيىتى ۋە ئويۇن قويۇش جەھەتتە كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلدى.

شىنجاڭ ناخشا - ئۇسسۇل ئۆمىكى ئاپتونوم رايونىمىز قۇرۇلغانلىقىنىڭ 40 يىللىقىغا توي سوۋغىسى سۈپىتىدە تەييارلىغان چوڭ تىپتىكى مىللىي مۇزىكىلىق ناخشا - ئۇسسۇل «تەڭرىتاغدىكى ھەسەن - ھۈسەن» 1995 - يىل 16 - ماي مەدەنىيەت مىنىستىرلىكى ئۆتكۈزگەن 5 - نۆۋەتلىك «مەدەنىيەتلىك جۇڭخۇا» مۇكاپاتى بويىچە سەنئەت نومۇرلىرىنى باھالاش پائالىيىتىدە «مەدەنىيەتلىك جۇڭخۇا يېڭى نومۇر مۇكاپاتى» غا، «تەڭرىتاغدىكى ھەسەن - ھۈسەن» نىڭ مۇزىكىسىنى ئىجاد قىلغان نۇسرەت ۋاجىدى، جۇجى، نۇرمۇھەممەت نايىت، ماچېڭشياڭلار مۇزىكا ئىجادىيىتى بويىچە «مەدەنىيەتلىك جۇڭخۇا مۇزىكا ئىجادىيىتى مۇكاپاتى» غا، «تەڭرىتاغدىكى ھەسەن - ھۈسەن» نىڭ باش ئۇسسۇلچىسى دىلنار ئابدۇللا «مەدەنىيەتلىك جۇڭخۇا ئورۇنداش مۇكاپاتى» غا ئېرىشىپ ئاپتونوم رايونىمىزغا زور شان - شەرەپ كەلتۈردى. بۇ مۇناسىۋەت بىلەن 1995 - يىلى 3 - ئىيۇندا شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى داغدۇغىلىق تەقدىرلەش يىغىنى ئاچتى.

1995 - يىلى 9 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن 23 - كۈنىگىچە لياۋنىڭ ئۆلكىسىنىڭ مەركىزى شېنياڭ شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن مەملىكەت بويىچە 4 - نۆۋەتلىك سىرك مۇسابىقىسىدە شىنجاڭ سىرك ئۆمىكىنىڭ ئارتىسلىرى ئورۇندىغان «دارۋاز» ئويۇنى «ئالتۇن شىر» مۇكاپاتىغا، ئايگۈل بىلەن گۈلنار ئورۇندىغان «كۆسەن شامدانى» ئويۇنى «كۈمۈش شىر» مۇكاپاتىغا ئېرىشتى. بۇ قېتىمقى مۇسابىقىدە يەنە، «دارۋاز» نومۇرىغا رېژىسسورلۇق قىلغان ئەنۋەرمۇھەممەت «تۈزۈش، رېژىسسورلۇق مۇكاپاتى» غا، ئابدۇكېرىم مىجىت «مەشقاۋۇل مۇكاپاتى» غا، ئابدۇررۇسۇل، ئادىل، ئابلىكىم، ئابدۇكېرىم مىجىت، ۋەلى، جاپپار، ئايگۈل، گۈلنار قاتارلىق ئارتىسلار «ئورۇنداش مۇكاپاتى» غا ئېرىشتى.

مەملىكەت بويىچە 8 - نۆۋەتلىك مۇزىكا ئىجادىيىتى باھالىشىدا شىنجاڭ ناخشا - ئۇسسۇل ئۆمىكىنىڭ ئاتاقلىق كومپوزىتورى نۇسرەت ۋاجىدى ئىجاد قىلغان «مۇقام سىمفونىيىسى» ئىجادىيەت مۇكاپاتىغا ئېرىشتى.

مەملىكەت بويىچە ئۆتكۈزۈلگەن ئاممىۋى ناخشا ئېيتىش مۇسابىقىسىدە ئاقسۇ ۋىلايىتى تەشكىللىگەن خور ئۆمىكى ئورۇندىغان «ئوزۇن سەپەر ناخشىلىرى» 2 - لىككە، مەملىكەت بويىچە ئۆتكۈزۈلگەن «كارخانا ساداسى ئىشچى - خىزمەتچىلەر خور مۇسابىقىسى» دا شىخەنزە شەھەرلىك تەمىنات - سودا كوپىراتىپى تەشكىللىگەن «بوستانلىق ساداسى خور ئۆمىكى» 1 - لىككە ئېرىشتى. ئۇنىڭدىن باشقا يەنە، مەملىكەت بويىچە بېيجىڭدە ئۆتكۈزۈلگەن «جۇڭخۇا ناخشا مۇسابىقىسى» دا ئاپتونوم رايونىمىز ماھىرلىرىدىن ۋاڭ خوڭجۈي مىللىيچە ئۇسلۇبتا ناخشا ئېيتىش بويىچە 1 - لىككە، لياڭ يۈلۇ ئاممىباب ئۇسلۇبتا ناخشا ئېيتىش بويىچە 1 - لىككە ئېرىشتى.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ ئۆسمۈرلەر سەنئىتى ھەققىدىكى «قارلەيلىسى پىلانى» مەدەنىيەت مىنىستىرلىكى «مامكاپ پىلانى» نى يولغا قويۇش يۈزىسىدىن ئۇيۇشتۇرغان «يۇلتۇز تاللىنىش مۇسابىقىسى» دە ئىككى يۇلتۇزلۇق مۇكاپاتقا ئېرىشتى.

5. مەدەنىيەت بازارلىرىنى باشقۇرۇش قانۇن يولىغا سېلىندى.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق 8 - نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 16 - مانلىق يىغىنىدا «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ مەدەنىيەت بازارلىرىنى باشقۇرۇش نىزامى» ماقۇللاندى ۋە «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ ئۈن - سىن بازارلىرىنى باشقۇرۇشنى يولغا قويۇش چارىسى» يولغا قويۇلدى.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى بويىچە كۆڭۈل ئېچىش، ئويۇن قويۇش، ئۈن - سىن بۇيۇملىرى، كىتاب باسمىلىرى قاتارلىق مەدەنىيەت مۇلازىمىتى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان 5643 ئورۇندا 6597 ئادەم قېتىم تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىلىپ، تەكشۈرۈش دائىرىسى %70 گە يەتكۈزۈلدى. تەكشۈرۈش داۋامىدا 25 مىڭ 147 پارچە قانۇنسىز كىتاب، گېزىت - ژۇرنال، 49 مىڭ 420 قاپ قانۇنسىز ئۈن - سىن بۇيۇمى يىغىۋېلىندى.

6. مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى قوغداش ۋە باشقۇرۇشتا يېڭى نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلدى.

1995 - يىلىنىڭ بېشىدا ئېچىلغان شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى رەئىسلەر ئىش بېجىرىش يىغىنىدا رەئىس ئابلەت ئابدۇرېشىت، مۇئاۋىن رەئىس غوپۇر ئابدۇللالار ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى قوغداش ۋە باشقۇرۇش خىزمىتىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا مۇھىم يوليورۇق بەردى ھەمدە مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى رېمونت قىلىش، قوغداشقا كېتىدىغان خىراجەتنى ئەمەلىيلەشتۈردى.

مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى باشقۇرۇش تارماقلىرىنىڭ خادىملىرى جەنۇبىي شىنجاڭدىكى ئۈچ ۋىلايەت، ئىككى ئوبلاستتىكى 19 ناھىيە (شەھەر) گە بېرىپ نەق مەيداندا تەكشۈرۈش ئېلىپ باردى ھەمدە شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق جامائەت خەۋپسىزلىكى نازارىتىدىكى خادىملار بىلەن بىرلىكتە مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى قوغداش ھەققىدە سۆھبەت يىغىنى ئاچتى.

شىنجاڭدىكى مەملىكەت بويىچە قوغدىلىدىغان 1 - دەرىجىلىك مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنىڭ خەۋپ - خەتەرگە ئۇچراش دەرىجىسى ئۆلچىمىنى بېكىتىپ مەركەزگە يوللاش خىزمىتى نەتىجىلىك تاماملاندى.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ تەستىقلىشى بىلەن شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى باشقۇرۇش كومىتېتى تەڭشەپ تولۇقلاندى.

مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى قۇتقۇزۇش ۋە رېمونت قىلىش خىزمىتى كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەرگە ئېرىشتى. جۈملىدىن يارغول قەدىمىي شەھىرى خارابىسىنىڭ 1 - قېتىملىق رېمونت قۇرۇلۇشى ۋە پىچان شەرقىي جامەسىنى رېمونت قىلىش قۇرۇلۇشى تاماملاندى. ئاتۇشتىكى سۇلتان سۇتۇق بۇغراخان قەبرىگاھى، ماۋزېمىننىڭ ئۈرۈمچىدىكى تۇرالغۇسى قاتارلىق بىر تۈركۈم نۇقتىلىق مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى رېمونت قىلىش قۇرۇلۇشى باشلاندى.

جۇڭگو - ياپونىيە بىرلىكتە ئېلىپ بارغان نىيە خارابىسىنى 7 - قېتىملىق ئارخېئولوگىيىلىك تەكشۈرۈشتە بىر تۈركۈم قىممەتلىك ئاسار - ئەتىقىلەر بايقالدى. نۆۋەتتە بۇ ئاسار - ئەتىقىلەر تەكشۈرۈپ بېكىتىلمەكتە.

7. ئاممىۋى مەدەنىيەت خىزمىتى، يەنىمۇ جانلاندۇرۇلۇپ، پائالىيەت مەزمۇنى تېخىمۇ بېيىتىلدى.

شىنجاڭنىڭ ھەر قايسى جايلىرىدا تۈرلۈك شەكىلدىكى

www.uyghurkitap.com

www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

www.uyghurkitap.com

www.uyghurkitap.com

www.uyghurkitap.com

www.uyghurkitap.com

www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇر كىتاب توربېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

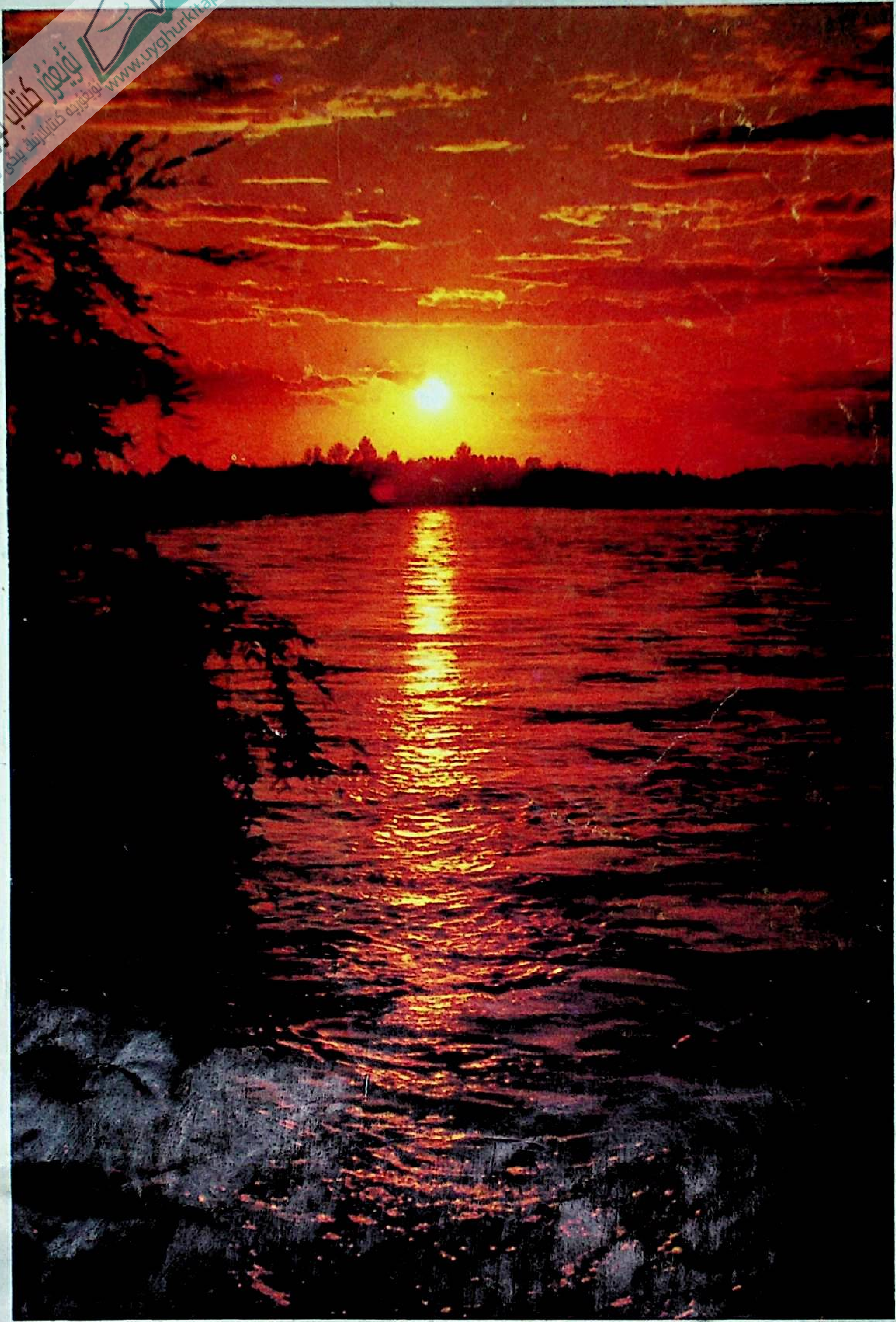

شەپەق   تۇرسۇنمۇھەممەت ئوسمان فوتوسى